

А 2016
1731

Алма ТҮСІПБЕКОВА

Ақ қанатты
періштем

Алма ТҮСІПБЕКОВА

Ақ қанатты періштем

Үш Алматы
2015 КИЯН

УДК 821.512.122-1

ББК 84 Каз 7-44

Т 21 Т90

Т 21 Түсіпбекова А

Ақ қанатты періштем: - Алматы: "Үш Қиян", 2015.
- 160 б

ISBN 978-601-7194-29-1

Автордың жыр сүйер қауымға ұсынып отырған бұл екінші жинағы. Өлең жолдарымен өрілетін ішкі толғаныстар, сыршыл сезім иірімдерінен өз бағытын айқындап үлгірген жас ақынды көріп отырмыз. Алманың тақырып аясы кең. Шынайылыққа үндейтін өлеңдері қалам иесінің өз болмысын көрсеткендей.

Кітап көпшілік оқырманға арналған.

УДК 821.512.122

ББК 84 Каз 7-44

ISBN 978-601-7194-29-1

© Түсіпбекова А., 2015

«ШЕҢБЕРДЕН» ШЫҚ! АЛМА АҚЫН

Намысты қайраған қиясы,
Тарихы тереңде тұңғиық.
Ұлытау ұлтымның ұясы,
Қадірі қашаннан тым биік.

Иә, ұлтымыздың ұлы перзенттеріне бесік болған Ұлытаудың топырағында талай дарын дүние есігін ашқан. Қасиетті мекен, қастерлі өлке қашанда талантқа кенде болмаған. Сол ұларлы Ұлытаудан шыққан тағы бір ақын қарындасымыз өлеңсүйер, жырсүйер жамағатты қалам қарымымен қуантып келеді. Ол жоғарыдағы жыр жолдарының авторы – Алма Түсіпбекова. Оқырман қауым Алманың өлеңдерімен облыстық, республикалық басылымдар арқылы жақсы таныс. Бұған дейін бір кітабы жарық көрген Алма бүгінде «Ақ канатты періштем» атты екінші жыр жинағын ұсынып отыр.

Өлең өлкесінен өзіндік жолын тапқан қарындасымыз шын мәнінде айтары бар ақын. Олай деуімізге қолымыздағы осы жинақ куә бола алады. Жинақтың тақырып аясы кең.

Сезімімнен кеткендей сырт өмірге,
Оралмайды осы күн жыр көңілге.
Жан бағудың қамымен осы күні,
Барамыз ба, айналып құлтемірге?

Бұл бір Алманың басындағы жағдай емес. Талай ақын тірелген тығырық. Ал, бұл тығырықтан нағыз ақын ғана шыға алады. Нағыз ақынның

өлеңсіз өмір сүруі қиын. Адамдарды сезімсіздіктен сактайтын да акын емес пе?! Міне сол абыройлы міндетті Алма өз мойнына алып отыр. Адамдар құлтемірге айналып бара жатқан мына заманда акын қарындасымыз:

Таңдап алып көріктің ең қызуын,
Осы сенді керек-ау мен бұзуым.
Саналының керек-ау санасына,
Бағдарлама адами енгізуім,-дейді.

Өлең – акын жанының айнасы болса, біз өлеңдері арқылы Алманың жанының мөлдірлігін, кіршіксіз тазалығын сезінеміз. Шынайы поэзияның өзі жаны таза, ары таза адамнан туады емес пе. Мөлдірлікті, сұлулықты аңсау акын үшін қалыпты жағдай. Бірақ, «бұлбұлдың да жемсауы бар» дегендей, акын да адам. Оған да тіршілік ету керек. Сондай сәттерден шаршағанында жазған «Шеңбер» деген өлеңі де акын жанының айнымас суреті іспеттес.

Күйкі тірлік басқа салған ноқтасын,
Жол қылғанмын қызмет пен отбасын.
Тірлігімнен тірнек іздеп мен келем,
Шықылдатып шеңбер-есік топсасын,-деп
басталатын өлеңі:

Бойларында шыдам қалмай қасық қан,
Нөпір адам жұмысына асыққан.
Ерке Есіл де ағып жатыр асығып,
Күні кеше көңілімді тасытқан.

Қу құлқынның қамыменен сенделгем,
Тірлік осы - тақияма тең келген.
...Өзгелерге өзеуреймін мен неге,
Шыға алмаймын өзім осы шеңберден,-деп
аяқтайды. Шеңберден шығу акынның міндеті.

Шығуға талпыну ақындық ұмтылыс. Алманың осы бір өлеңін ақындық мінез деп білемін.

Кезінде Мұқағали Мақатаев Фариза Оңғарсыноваға: - Шеңберден шық!-деп бір ғана сөз айтқан екен. Мұқағалидың аманатын орындаған Фариза апамыз шеңберден шықты...

Біз де поэзия әлемінен өзіндік орнын табуға бел буған Алма қарындасымызға Шеңберден шық деп тілек айтайық. Шеңберден шығуына тілеулес болайық.

*Ғалым ЖАЙЛЫБАЙ,
Ақын, Халықаралық «Алаш» әдеби
сыйлығының лауреаты*

ӨМІР ТОЛҚЫНЫ

ЖҮРГЕСІН ТІРІЛЕРДІҢ ТІЗІМІНДЕ...

немесе Африкалықтың арзуы

Африка тайпасының тұрғындары аштықтан әлсіреуде. Ишер ас пен киер киімге жарымағандар күнкөріс пен қара қазанның қамы үшін Үндінің солтүстігіне келіп, өздерінің бүйректерін сатқан.

Баспасөз материалдарынан

Қарасаң қарай бергін маған күліп,
Танытқан түрім осы – табандылық.
Көп болды рухымның өлгеніне,
Шаршады сыртым менің аман жүріп.

Сағым боп кетті алысқа аңсаған күн,
Тірліктен тірнек іздеп шаршағанмын.
Жүргесін тірілердің тізімінде,
Мүрдесін көміп келдім қанша адамның.

Басыма бақыт қонып бір еңселі,
Түнектей тірлігіме күн ерсе еді!
...Құдайдан сұрап алған жалғызымның
Аштықтан дірілдейді тілерсегі.

Әрі асып кете барған сауық қырдан,
Кедейлік!
Қамытыңды қауіп қылғам.
Жаны бар кеудесінде жарым – анау,
Жапырақ абыройын жауып тұрған.

Келетін күндеріме сеніп ұдай,
Көрмеп ем, тура жолдан кері құлай.
Несібе тараттыңыз – өзгелерге,
... Несіне жараттыңыз мені, құдай?!

Толғанмен түнектейін түн күдікке,
Байшыкеш көңіліне мұң кіріп пе?
... Тірлікті ел істеген мен де істейін,
Сатайын бүйрегімді – үнділікке!

Құдайым!
Көк желкеден түйреп келген,
Алғысым шексіз саған – бүйрек берген!
Бүйректі аламын да осылайша
Лақтырам тағдырыма – иректелген.

Жаныма өспесі анық енді гүлдің,
Көп екен көлеңкесі кемді күннің.
Ар-ұят, иманы жоқ бұл тірліктің,
Жоқ екен бүйрегі де.
Енді білдім.

Мен кейде ой-өзенге қосыла ағам,
(Деп жүрме – «ойы неткен тосын адам?»).
Бүйрегім – ар боп кетсе адамзатқа,
Берер ем жүрегімді қосып оған!

Болсаңыз елден асқан ақылды адам,
Жұмбақтың айт жауабын, батыр, маған:
Ет кесіп денесінен, пұлдауда адам,
Тірлікте не қалды енді сатылмаған?..

«...Әрине біз сендерді топырақтан, сонан соң жыныстық тамшыдан, кейін ұйыған қаннан, тағы бейнеленген, бейнеленбеген кесек еттен өздеріңе тектеріңді білдіру үшін жараттық...»
(Құран, «Хаж» сүресі. 22: 5 аят).

«Сонан кейін оны жатырда тұратын тамшы қылдық. (13)» (Құран, («Муминун» сүресі. 23: 13 аят)

ЭМБРИОЛОГИЯ

Тағдырын-ай, тамшының!
Мына әлемнің жиып алған сан шығын.
Мінезі бар өрімінде – қамшының,
Өреліге өмір берген бал-шырын.

Жаралған соң тамшыдан,
Санамда отыр, «Сабыр» деген қаршығам.
Тамшы-үмітті талғажау ғып тірлікте,
Арманымның арналарын аршығам.

Бар болса да байлығың мен қанша ісің,
Жаратқанға жалғыз ғана тамшысың.
Жаман болсаң – көңге сіңген сусың да,
Жақсы болсаң – ізгілікке жаршысың.

Мандайдағы – тарыдай бақ, тамшы мұң,
Тамшы-ғұмыр, салмағыңмен жаншыдың.
... Тамшы тамбай тірлігіме бір түйір,
Сарша тамыз, сарғайттың-ау!
Қаңсыдым.

Сеңгір-үміт, селдіреме.
 Сенемін,
 (Мен де өзімше жақсылармен тең едім).
 ...Тамшы болып келдім мына өмірге,
 Кімге тиді, тамшыдайын көмегім?

Аспанымнан төніп тұрған бұлт, аушы,
 Санам менің!
 Сезіміммен бұрқаншы!
 ...Тамшы-ойларым айналғанда теңізге,
 Жанарымнан тамып кетті бір тамшы...

Қия беттен қадағанда ар сұғын,
 Арқамнан кеп осып өтті қамшы-мұң,
 ... Жанарыңнан шығар ма екен тамшы жас,
 Астыңда қап өліп кетсем тамшының?..

ҰМАЙ АНА, ҰШЫҚТАШЫ ГҮЛІНДІ...

Астаналық жезөкшелер үкіметке өтініш жасады. Қыздар шенеуніктерден кәсіптерін заңдастырып беруді талап етуде. Түнгі көбелектер де мемлекетке салық төлеп, қартайғанда жұрт қатарлы зейнетақы алғысы келеді екен. Қызметімізден қазынаға табыс түсіріп тұрса, жүзіміз жарқын және еуропадағыдай еркін еңбек етер едік дейді...

kaz.gazeta. порталынан

Гүл ме бұлар, көбелек пе?
 Білмедім.
 Содан кейін өзімді іштей тілдедім.

Ішкен асым ірің болып сол күні,
Көмір болды – күлгенім.

Маңдайымды тұрған сәтте сүйіп құт,
Ар болып ед – біздегі ұшар биіктік.
... Түнді адақтап, тәнін сатқан сендерді,
Мен қалайша мақтанайын сиық қып?

Алыс қашып ақ арманың аңсатқан,
Тірлігіңе разымысың, тән сатқан?
Бабалардың тимеген бе батасы,
Ар жолында шыбын жанын қарсы атқан?

Тектіліктің аңсауменен тереңін,
Өткеніме өксүменен келемін.
Қара көзді қыздарыма қонса екен,
Өнегесі Ұлжан менен Зеренің.

Айтқанымды деп ойласаң – ұғайын,
Ақылымды аларсың ба құп, айым?
Томиристің қайсарлығы қайда екен,
Айша бибі анам қайда, құдайым?

Қиып тастап арқандағы бұрымды,
Ұмыттың ба, ата салтын бұрынғы?
... Кесірліктің кебініне оранған,
Ұмай ана, ұшықташы гүлінді.

Атар ма екен, алдымыздан күн ерен?
Сені көрсем – қара бұлттай түнерем.
... Иманы жоқ, тәнін сатқан тірлікке
Қалам емес, қанмен жаздым бір өлең!..

... ӨРКӨКІРЕК ӨРКЕНИЕТ ҒАСЫРЫ немесе «РОБОТТАР» ЖАЙЛЫ...

Тарихта алғаш рет Жапонияда роботтардың үйлену тойы өтті. Фройс атты робот пен андроид-келін Юкирин отау тікті деп жазады Demotix порталы.

Салтанатты шараға роботтарды жасап шығарған Маява Денки қатысып, «бойжеткенді» күйеуге ұзатты, деп хабарлайды 24.kz. Үйлену тойы Токионың халық көп орналасқан ауданында өтті. Аталған шараға жиналған адамдар мен роботтардың санында шек болмады, деп жазады Газета.Ру.

Интернет материалдарынан

Келе қоймас мына жағдай ойға шақ,
Сала бердім, жабырқаңқы күйге еніп.
Жапон елі жатыр бүгін той жасап,
... Роботтар «бас қосыпты», үйленіп.

Көп болмаған мынадай той, асылы,
Ағыл-тегіл ақ дастархан, көп қонақ.
... Өркөкірек өркениет ғасыры,
Адамзатты алған екен нокталап.

Салатұғын әр сәт сайын бір атой,
Адамзаттың асқан не бар ойынан?
Құлтемірлер «бақыт тапқан» мына той,
Жұлдыздардың кем болмады тойынан.

Сезімдерім...

Санамда әр кез сыр қалар,

Қайтем енді?
Жылаймын да күлемін.
... Атағымен жер жаратын тұлғалар,
«Екі жасқа» ақтаруда тілегін.

Сырымды айтам, сенгеннен соң ақтарып:
Қалтырадым, басқаннан соң ойым шық.
... Мәз болады шығыс елі шаттанып,
Үйленуді қылып алып ойыншық.

Еңсені езген ауыр оймен күнелтем,
Қонар ма екен, бұл тірлікпен, сірә, құт?
Қызық айтам:
Таң қалмаңыз күні ертең,
Қызыңызға құда түссе – робот!..

СЫҒАНЫҢ СЫЗЫП БЕРГЕН ЖОЛЫМЕНЕН

Алған емес осы бір қала тыным,
Вокзал басы.
Ел деген – қаракұрым.
Сыған отыр, астында – сынық тақтай,
Астына алып баласын қанатының.

Қолында ма, бар елдің болашағы?
Сыған отыр.
Кәсібі – бал ашады.
Біреулердің көңліне көктем сыйлап,
Төндіреді біреуге – қарашаны.

Сағыныштың сарнағып сары атанып,
Армандай ма, бақыттың дара таңын?
... Сары көйлекті мына бір сүйріктей қыз,
Тосады кеп сығанға алақанын.

Сүйрік-қыздың тыңдап ап сұрағын кіл,
Сөйледі ол кеп.
Сөзіне құлағың түр.
- Бір жағыңда – қайғының қайраңы да,
Бір жағыңда – бақыттың бұлағы түр.

Қайғының кер бестісін тұсадын да,
Бойыңды беріп жүрсің күш- ағынға.
Шаттықтың шарабына мас болуда,
Сүйгенің
 бір сұлудың құшағында...

Үркіпті бақыт құсы қас-қабақтан,
Жазды ұмыт.
Енді ылаңын бастар ақпан.
Бұл қала бола алмайды қуанышың,
Іздей бер бақытыңды басқа жақтан.

... Тағдыры бергені ме сорына – дем?
Бойына сосын ... ие болып әрең,
Сүйріктей сүйкімді қыз кете барды,
Сығанның сызып берген жолыменен...

МЕН – ЖЕҢІСПІН!..

Бар әлемді жеткенмін сағындырып,
Мен – Жеңіспін!
Қол жеткен табындырып .
Мына менің мәңгілік рухыммен,
Арайланып атады таңың күліп.

Отан үшін жүрегім ауырған мың,
Мен – Жеңіспін!
Баһадүр Бауыржанмын!
Ел – жер үшін, тілім мен дінім үшін,
Қарсы тұрғам бәріне – дауылдардың.

Отан үшін мылтық боп оқталыпшын,
Мен – Жеңіспін!
Төлеген Тоқтаровпын!
Жауға бермес намысты ерке ұлымын.
Бейбітшілік сүйетін көп халықтың.

Шуақ алған жанына жарық күннен,
Мен – Жеңіспін!
Ғабдуллин Мәлікпін – мен !
Тыныштықтың қадірін-қасиетін,
Тереңінен тарихтың танып-білген.

Бар бақыттан қашаннан, білгем, биік,
Мен – Жеңіспін!
Талғатпын, Бигелдинов!
Бейбітшілік құстары – көгершіннің,
Қанқұмарға қашаннан жасынмын мен,
Мен – Жеңіспін!
Қайсенов Қасыммын – мен!

Бейбіт ғұмыр кешуді қалаймын мен,
Өзім өмір сүретін ғасырыммен.

Қос арнасы батылдық – дарияның,
Мен – Жеңіспін!
Мәншүкпін, Әлиямын!
Намысы үшін от кештік, сыр бермедік,
«Қазақ» деген қамкөңіл қарияның.

Сынақ жүрсе түбінде саналы ардың,
Келер әлі, өткенді жағалар күн.
Мен – Жеңіспін!
Мәңгілік арманымын,
Құлыны өлген соғыста – аналардың.

Естігенде қазасын есіл ердің,
Бақытының шыт бөзі тесілер мың.
Мен – Жеңіспін!
Көңілі – қырық құрақ,
Жанарының жасымын – жесірлердің.

Көрген олар көкесін – кетілгеннің,
Күн тұтылған, намысқа бекінген күн.
Мен – Жеңіспін!
Сағымды сағынышы,
Әлі күткен әкесін – жетімдердің.

Осылайша жеткенмін сағындырып,
Тыныштыққа баршаны табындырып.
Мына менің мәңгілік рухыммен,
Арайланып атады таңың күліп.

Үлкен-кіші тегіс бас ием деген,
Көңіліңе менсіз бір күй енбеген.
Мен – Жеңіспін, арымын Адамзаттың,
Мен – Жеңіспін!
Қасиет, киен де – мен!..

Көңіліңе менсіз бір күй енбеген.
Мен – Жеңіспін, арымын Адамзаттың,
Мен – Жеңіспін!
Қасиет, киен де – мен!..

ҰҚСАСТЫҚ

Жылап аққан сылдырындай жылғаның,
Түсінемін тірі жанда сыр барын.
... Байқап қалдым, қоқыс терген әйелдің
Гүлге қарап, мұңға батып тұрғанын.

Жүдеу өнді, төменшіктеу назары,
Ерте көшкен секілді өмір-базары.
Қайыршының күнін кешкен сол жанның
Қоқыстағы гүл дестеде – назары.

Гүлге оранған күн түсе ме есіне,
Гүлге сонша тесіледі несіне?
Солған гүлге сонша қарап тұрғанша
Кешкі асына іздемей ме несібе?..

Құлы болған жан ба еді, әлде, тенгенің,
Қатал тағдыр салған, сірә, шеңгелін.
Тағдырының тайқы ма екен тақтасы,
Сұрқай-өмір ерте алды ма сенгенін?..

Бақытының шыт көйлегі тозғасын,
Сезген сәтте тағдырынан озбасын.
Өткен күндер тілгілеп бір өзегін,
Жертөледе сыққан болар көз жасын.

Санасында – сағым болған сая-бақ,
Гүл дестені жақынырақ таяп ап.
Өткен күнін – көктем күнін сипайды ол,
Тілімденген қолдарымен аялап.

Құлақ салсаң сырға толы сөзіме,
Бір ойды анық ұялаттым өзіме:
Солған гүл мен сол әйелде ұқсастық,
Бар секілді көрінгені көзіме...

АҚ ҚАНАТТЫ ПЕРІШТЕ!

Жаратқаннан жеткен маған құс па едің,
Мейірімнің биігінен түспедің.
Жазылмауға хақым менің жоқ, білем,
Жанға шипа, дертке дауа күшті емің.

Мекен етіп аурухана төсегін,
Күн санадым, қауіпті боп кеселім.
Ертеңіме қол создырдың сонда сен,
Пейілінді табаныма төседің.

Дертті болған, сан қиналған кездерім,
Мына өмірден шұғыланы сезбедім.
...Дәрігерді дем беруші десе егер,
Сөздеріне сенем енді өзгенің.

Таусылды деп талғажауым тірлікте,
Көз тіккенім – көкжиекте бір нүкте.
Дәрігерім, араша боп жаныма,
Қасіретті қуған едің күндікке.

Кездерімде шыбын жаным қиналған,
Жанарымның шарасына сыйды арман.
Сенің емің, қайрат берген сөздерің,
Маған – өмір, тірлік болған, сый болған.

Деп ойлаушы ем: Күйредім де, жайрадым,
Жігер бердің, намысымды қайрадың.
Қайта оралып елес болған ертеңім,
Үмітімді үкіледім, сайладым.

Дертті болып, жиналғанда шер ішке,
Жақсы адамдар қолдаса егер – теріс пе?
...Ақ желеңді абзал жандар ғайыптан
Жарқ ететін ақ қанатты періште!..

СҮЙЕКТЕН СОҚҚАН ҚАЛАШЫҚ

Адамның бас сүйектерінен салынған қабырға табылды.

Археологтар Мехико қаласының тарихи орталығынан ацтектер дәуірінде адамдардың бас сүйектерінен салынған қабырғаның үстінен түсті.

Гватемала көшесінде тереңдігі екі метр жерден ұзындығы шамамен 30 метрдей, орталық бөлігінде шеңбер түрінде қойылған бірнеше ондаған бас сүйектері бар тікбұрышты платформа табылды.

Солтүстіктен оңтүстікке қарай орналастырылған қабырға сылақ және плиткамен жабылып, тастармен қаланған. Ғалымдар 35 бас сүйекті санады, алайда оның саны айтарлықтай көп болуы тиіс делініп отыр. Басым бөлігі – жас ер адамдардың бас сүйектері, деп жазады ТАСС.

Сарапшылар қабырғаның XV-XVI ғасырлар аралығында салынғанын шамалап отыр. Бұлар ацтектер тұтқынға алған жауларының бас сүйектері болуы ықтимал.

Интернет материалдарынан

Жер – ананың сауырының жарасы бар ақ таңдақ,
Уақыт – деген бойтұмарды мойнына әкеп
таққан Хақ.

Тіршілікте тірілерге жүктелетін аз ба мұң?
Көреріңіз – ақиқат жай, бір Алланың жазғанын.

... Қалтырадым жаз кезінде, басқандай-ақ
сана шық,
Мехикода табылыпты бастан соққан қалашық.

Шыбын құрлы көрмеген-ау, қырған екен халықты,
Қалашықты тастан емес, бас сүйектен салыпты.

Қандай ғана патша екен ол, басқа «жерік»
болған ба?
Сейілдепті кей кездерде бастан салған қорғанда.

Қаталдықтың болады екен осындай да үлгісі,
Бас сүйектер бас салса ше?
Қорықпапты бұл кісі.

Өзге түгіл осы біздің өз жайымыз сай ма екен,
Кенесары бабамыздың бас сүйегі қайда екен?

Кенесары бабамыздың басын көрген түсінде,
Шоқан да жоқ, өтті өмірден, айналды да мүсінге.

Түс көріп ем, (жолы болмас пақырмын
гой, лайым),
Тарихыма қу бас карап, отыр екен, құдайым!

Замандасым!
Егіле айтқан сөзіме сен құлақ тұр,
Махамбеттің бас сүйегі босағада жылап тұр!..

...Туған елге тұтқа болған ерлерім-ай, ерлерім,
Мен сендерді басыма емес, жүрегіме жерледім.

Жүрегіме сақтап келем, баға жетпес асылды,
Жаратқанның добы болған қайтесіндер басымды?!

ТОЙ

Жаныма жүр жебір – тірлік жара сап,
Сыйым қайда, мына өмірден алашақ?
... «Шақыруын» бір танысым берген соң,
Тойға бардым тартуымды ала сап.

Көпті көрсе көңілі оның таса ма,
«Қиқулатты» той басқарған асаба.
... Қадірлілер тізімінен сызылып,
Той иесі қала берді тасада.

Мекерлікті мына өмірдің салты ғып,
Саналарын жаулап алған жалқы үміт.
Түйсігінде орын қалмай тәубеге,
Көркеуделер төрде отырды алқынып.

Жағынатын сәт туғанын ұғынып,
Жағымпаздар жанталасты жүгіріп.
Атымтайдай асылдардың ұрпағы-
Ақ көңілдер қала берді бұғынып.

Айта бермес анау-мынау жайға сын,
Қазақ ем ғой, таныс менің айға атым.
... Қасірет кеп иығынан басқанда,
Қасиетім қыла алмады қайратын.

Ізгіліктің нұрыменен емделген,
Арқасына асыл мұрат теңделген.
Тойдан бөлек, тоғайдағы түбірде,
Ақын отыр.
Шығып кеткен шеңберден.

Ашулымын.

(Мендік мінез сорым ба?)

Тойхана емес, келгендеймін қорымға.

Шанышқымен шұқыладым бір дәмді,

Босағадан маған тиген орында...

ҚЫРАН БОЛШЫ, КӨККЕ ҚАНАТ ҚАҒАР ШЫН

Шаттанғаның – баға жетпес жеңісім,

Сен сүрінбе, сүрінейін сен үшін.

Биіктердің бәрі лайық – бір саған,

Жарар маған – еңісің!..

Қияларға қанат қағар қырандай,

Биіктерге ұшпайынша тұра алмай.

Құлқын үшін ерте күнді кеш қылмай,

Ұлтың үшін жүрсең екен ұрандай.

Әділдіктің наркескені – қолыңда,

Жүрсең екен ақиқаттың жолыңда.

Адал жанды ақ сарайға апарып,

Арамдарды бағыттағын – қорымға.

Тілің – балдай, шекердейін тәттісің,

Алыстарға құлаш ұрғын, ақ құсым.

Тірлік маған бере берсін ащысын,

Саған берсе болғаны да – жақсысын.

Көңілінде орын болмай күйікке,

Сен жете ғой, мен шықпаған биікке.

...Балапаным, жүрем әр кез сыртыңнан

Сырларыңды байқап, ішке түйіп те...

Ақкөңілсің, балапаным. адалсың,
 Қыран болшы, көкке қанат қағар шын.
 Табаныңа сенің шөңге кіргенше,
 Мына менің маңдайыма қадалсын!

Өзің тоздыр жақсысын да – киімнің,
 Өзің тоздыр жақсысын да – бұйымның.
 Тіршіліктен тілеп жүріп алатын.
 Бағалысын тілеп тұрам сыйыңның.

Орындалсын арманын мен тілегің,
 Жақсылыққа қоныс болсын – жүрегің.
 ...Мекен еткен сәл мұңдылау жыр елін,
 Асыл анаң – қапаннан-ақ тірегің.

Айналайын, ақ балам!
 Сырларым көп өзіңе айтар. сақтаған.
 Жаман болсаң – жер боп жүрем тірлікте,
 Жақсы болсаң – мен өзіңмен мақтанам.

Бір күніңнен шуақты боп бір күнің,
 Тамашаға толы болсын тірлігің.
 Жанымды да берер едім сен үшін,
 Сен аман бол, сен аман бол, құлдығым!..

БІРЛІК – ҚАЗАҚ ҰҒЫМЫ

Жалғастырар кешегі мен бүгінді,
 Ақ пейілі – ұрпағына мұра да.
 Қарсы болма, «бірлік» деген ұғымды
 Шығарған ел – қазақ болар, сірә да!..

Бар адамды бауыр деген, дос деген,
Қонағына ошақ оты өшпеген.
Даласынан дарыған-ау кеңдігі,
Пейілі бар, сыры ешқашан көшпеген.

Бабаларым өсиет қып бірлікті,
Ақындары ел достығын жыр қыпты.
«Ала болсақ ауыздағы ас кетер» деп,
Бірліктен соң ойлаған-ау тірлікті.

Үш жүзімнің дуалы ауыз билері
«Бірлік әнін көкірекке түй» деді.
«Бірлік» деді, қазағымның әндері,
«Бірлік» деді, қазағымның күйлері.

Біріккеннің жыры да – бір, әні – бір,
Біріккеннің мәні менен жаны – бір.
Толғау әні тоқсан түрлі тірлікте,
Бірлік озар, бірлік озар бәрібір.

Тектілігін төрткүл дүние танитын,
Даналар – ай!
Айтқан сөзі даритын.
Бұл сөзіме анық дәлел, қарасаң,
Білге қаған, Тоныкөктің тарихын.

Өзге ұғымды өз елімнен кім күтпек?
Бауырмалдық биігінде тұрдық тек.
Басқа – басқа, баласының атын да,
Қояды екен бұл казекем «Бірлік» деп!

Жалғастырар кешегі мен бүгінді,
Ақ пейілі-ұрпағына мұра да.
Қарсы болма, «бірлік» деген ұғымды
Шығарған ел – казак болар, сірә да!..

ҚАРТ МАЙДАНГЕР СӨЗІ

*Сен құрметте оны!..
Әбу Сәрсенбаев*

Ол күндердің қасіретін білер кім?
Адалдықтың ақ аспаны, түнердің.
Шашын жайып, жылады да жер-ана,
Күреңітті көкте жүзген күрең күн.

Бейбіт күнде қасиеттің құны кем,
Бір сұмдығың басталды ма, шынымен?
Аспандағы ай мұңайды аулақта,
Қыр астынан ит ұлыды түнімен.

Қайтпаған кез, ешкімнен де десіміз,
(О, туған жер, кінәм болса-кешіңіз).
Аттан түспес ауылдағы сері едік,
Бір-ақ күнде кіргені анық есіміз.

Дұшпандары бес қаруды сайланған,
Отты жылдар оңай болған қай жанға?
Отанымды қорғау үшін, қарағым,
Өз еркіммен сұранғанмын майданға!

Бейбіт күннің көрмеу үшін наласын,
Көрдім солай қан майданның даласын.
Отан-ана!
Өзің үшін от кештім,
Келер ұрпақ табу үшін жарасым.

Атар таңнан тек тыныштық сұраған,
О. адамдар!

Аман-есен жүр аман.

«Жеңіс» деген естіп сөзді бір ауыз,
Баладайын еңкілдеп бір жылағам...

Тіршіліктің басып көрсен тамырын,
Айтар саған талай – талай тағылым.
Қан майданда анық ұқтым мен байғұс,
Тыныштықтың қадірін.

Күл – талқан боп қирап жатқан қалалар,
Анасынан айырылған балалар.
Әлі күнге көз алдымда тұрады,
Өшпейді екен, өшпейді екен санадан.

Айтарымды ұғармысың сен менің:
Ақиқатқа болмайды екен теңгерім.
Көз жеткіздім мен осынау майданда,
Әділдіктің жеңгенін!

Солай, солай, қарағым!
Бейбіт өмір-мендегі емі жараның.
...Жеңіс күні келер сәтте жыл сайын
Осылайша ойға батып қаламын...

ҚАЗАҒЫМНЫҢ ЕКІНШІ АТЫ – КЕҢ ДАЛА

Тартса етектен наласы,
Бейнетіне төземін.
Пейіліндей даланың,
Қазақ неткен кең едің!

Ойы терең теңіздей,
Халқым менің – ең дана.
Қазағымның ең ізгі,
Екінші аты – кең дала.

Тарихына қарасаң-
Тәттісінен тұзы көп.
Тәуелсіздік, санасаң,
Қасиет пен құдірет.

Өзегімді тілгілер,
Өткен күннің өкпегі.
Еркіндігім-бір күлер,
Көңілімнің көктемі.

Сілкір көңіл тозаңын,
Сыр ұғарсың таңынан.
Қазағым – ай!
Өз арын,
Биік қойған жанынан.

Әділдік боп – ұраны,
Тұратұғын тау – мүсін.
Адалдықтың тұрағы,
Қонақтатқан таң құсын.

Жалған сөзді айтпаған,
Намысшылдық, мәрттігі.
Беті жаудан қайтпаған,
Батырлығы – шартты ұғым.

...Тартса етектен наласы,
Бейнетіне төземін.
Пейіліндей даланың,
Қазақ неткен кең едің!..

ҰЛЫТАУ – ҰЛЫЛЫҚ МЕКЕНІ

Намысты қайраған-қиясы,
Тарихы – тереңде, тұңғыық.
Ұлытау – ұлтымның ұясы,
Қадірі қашаннан тым биік.

Төзген сан азапқа,
Еркіндік – өтемі.
Ұлытау – қазаққа
Ұлылық мекені.

Қарасаң-көз жетпес дархандық,
Кең дала-қазақтың пейілі.
Ұлытау-елдікке қалқан ғып,
Алланың жаратқан мейірі.

Төзген сан азапқа,
Еркіндік – өтемі.
Ұлытау – қазаққа
Ұлылық мекені.

Шежіре – шерлі әнді шертеді,
Сыр тартып көрсеңіз тасынан.
Елімнің ертегі – ертеңі,
Баға алған өзіннен жас ұлан.

Төзген сан азапқа,
Еркіндік – өтемі.
Ұлытау – қазаққа
Ұлылық мекені.

ЖАРАТҚАННАН ТІЛЕГІМ

Түнектей түн.
Тымырсық,
Ай тақпаған алқасын.
Жанарымнан мұң ыршып,
Жаңғырықтың жартасын
Жалап өтіп,
Өткен күн
Басына ұрды көктемнің.

Жымындамай жұлдыздар,
Көктен қашып кеткен бе?
Ерімейтін бір мұз бар,
Кейімейтін сөккенге.
Сол мұзымды ал, түнек түн,
Қанжығаңа бөктер де.

Салқын самал соқпаған
Болады екен түн деген.
...Тым кінәмшіл боп барам,
Енді ешқашан үндемен.

Тәңірінің, құдай-ау,
Талабы ма, бұл деген?..

Біткен істен күтпе дау,
Зор болса да көлемің.
...Осыменен біткені-ау,
Тіршілігім, төлемің?
Қажеті не, құдайым,
Сор жайлаған сөренің?

...Өзің жоқ сол сәттерде
Үгілетін бор едім.
Мінез бердің мұқалмас,
Айналайын, өлеңім!..

Тірліктегі тірегім,
Жаратқаннан тілегім,
Сен аман бол, өлеңім,
Арқа тұтып жүремін...

ҰЛПА БҰЛТТЫ ЖАСТАНАМ

Бір хабар кеп аспаннан,
Көкке кетем бір күні.
Ұлпа бұлтты жастансам,
Күмбірлер аспан күркірі.

Ібіліспен айқасам,
Өзегінен аламын.
Шайтанменен шайқасам,
Найзаласып қаламым.

Жерден көрсем пенделік,
Найзағайға айналам.
Сезім болып сенделіп,
Қара бұлттан қайғы алам.

Шөлдегенде шерлі әлем,
Жауын болып жауамын.
Нөсер болып мен келем,
Аламын бір сауабын.

Ғашықтарды аймалар,
Түнде айдың нұрымын.
...Жігіт жаны жай табар,
Сипап ару бұрымын.

Селт етсін деп ғашықтар,
Жұлдыз болып ағамын.
Құдіретім тасып бар,
Көкте асыр саламын.

...Бір хабар кеп аспаннан,
Көкке кетем бір күні.
Ұлпа бұлтты жастансам,
Күмбірлер аспан күркірі.

Шешпек боп жан салдың,
Тағдырдың сұрағын.

Амал не?
Арманың
Желге ұшты – талғамың.
...Көрерсің тағдырдың
Басына салғанын.

Жігерді шарыққа
Қайрап ал.
Шарықта.
Шүкір де тірлікке,
Жоқты іздеп зарықта.

Жігерлен.
Жасыма,
Бақ тіле – қасына.
Сонда анық бар бақыт,
Қонады басына.

Жігерлен, жасыма...

ТАҒДЫРЫ ТАМШЫЛАРДЫҢ?

Күткенім осы ма, мұң?
...Сауалдан тосыламын.
Жылға едім жылап аққан,
Теңізге тосыламын.

Теңізге – тамшыдаймын,
Биіктен тамшылаймын.

Жанарын сезіміңнің
Тамшы боп сан шылаймын.

Шаршатса күз дерегі,
Көктемнен ізде мені.
Құлақ сал, оған бір сәт,
Оқылсын ізгі өлеңі.

Айналдым, тамшы-ғұмыр,
Санамда салшы дүбір.
Сұр тірлік әрі қашып,
Серпіліп қалсын өңір.

Күткенім осы ма, мұң?
...Сауалдан тосыламын.
Жылға едім жылап аққан,
Теңізге тосыламын.

Сан ойдан жаншылармын,
Жанымды қамшылармын.
...Түсіме неге енеді,
Тағдыры тамшылардың?..

МЕН ЕШҚАШАН ӨЛЕҢ ЖАЗҒАН ЕМЕСПІН!

Жалтақ болып, жын-қоғамға, азулы,
Жүрмін әлі жетегінде елестің.
Маңдайымда – мендік ғұмыр жазулы,
Мен ешқашан өлең жазған емеспін!

Маңдайдағы шым-шытырық шимайға,
Көз тоқтатар, өзгертетін күй қайда?

Тағдырымның тақтасында тәтті жоқ,
...Жаратқаным қинай ма?

Ас мәзірі алдымда тұр – бұрышты,
(Көрсет маған, білер болсаң дұрысты).
Асханада – тәңірінің аспазы,
Мені көріп, тырысты.

Айналайын, тас ғасыр,
Сақтағаның осы ма еді – басқа сыр?
Көрік-кеудем көтеріліп басылды,
Сезді-дағы жазмыштан аспасын.

Ана бір жан, күлшелі,
Жоқ-ау, сірә, жүрегінде мұң-шері.
Көңіліне көктем ұя салған жан,
Өзгелердің жанын ұғып, білсе еді...

Жалтақ болып, жын-қоғамға, азулы,
Жүрген жанмын жетегінде елестің.
Маңдайымда – мендік ғұмыр жазулы,
Мен ешқашан өлең жазған емеспін!..

НҮКТЕ

*Мен кеткеннен шалқи қалса ырысың,
Кетем енді...*

От боп жанып тұр ішім.

*Дал-дал жанды қан-қан қылып, тәңірім,
Бүйтіп берген тіршілігің құрысын...*

Маралтай

Осы болса көзіңді ілмей күткенің,
Шыбыным боп жыр-кеудемнен шық, демім.
... Бұл өмірге келгендегі бар ойым-
Қояр жерін табу еді нүктенің.

Қаламымнан қан боп ағар нүктеден,
Жер қабамын, үн шығармай бүктелем.
Қабіршілер, қабірімді қазатын –
Арманына жеткен жандар, діттеген.

Таптағандар, талантымның іргесін,
Сүрінгенде сырт жағымнан күлгесің.
Аһ ұрарсың.
Шашың жұлып жыларсың,
Ақын қыздың көрген кезде мүрдесін.

Тұсап жырды. (Екі жағын жақша ғып),
Тыным табам.
Тербетеді ақ табыт.
Қауғаменен қотара сал үстіне
Суық суды,
Шырағданын жақса үміт.

Қараулықтың үшкілденіп қиясы,
Қаулар онда мәңгүрттердің миясы.
Бір күдік бар:
Жетеді ме, жетпей ме,
Сол нүктеге қаламымның сиясы?..
Поэзия, бар екенсің ғой!..

ПОЭЗИЯ ҚАЙТА ОРАЛДЫМ ӨЗІҢЕ

Сөнбейтұғын шуақ бердің көзіме,
Кие қостың, айтатұғын сөзіме.
Жапандағы жолаушың ем, жолсоқты,
Поэзия!
Қайта оралдым өзіңе.

Жаратқанға жалбарынған, жылаған,
Ұзақ жолда сан сүрінген, құлаған.
Поэзия!
Жанкештісі – жалғанның,
Алдыңызда тұр аман!..

Сенімімді ақтамаса сенгенім,
Амалым не?
Қайтем енді?
Пендемін.
Өзіңе кеп бір өксімей кететін,
Болған емес менде күн.

Мұнның оты менің үшін маздапты,
Сан ұшырдым, басымдағы аз бақты.
Өзгелерге көрінгенмен өр болып,

Сенсіз өмір сүруді Алла жазбапты.
 Сөнбейтұғын шуақ берген көзіме,
 Кие қосқан айтатұғын сөзіме.
 Жапандағы жолаушың ем, жолсоқты,
 Поэзия!
 Қайта оралдым өзіңе.

Жиып қойып «тағдыр» деген тақтамды,
 Сенде күтем арман болған ақ танды.
 Музам айтты мекеніңді-жайыңды,
 Поэзия!
 Қағып тұрмын қақпаңды...

ЖАУАБЫ ЖОҚ САУАЛ

Мьянмада Қытайдың 153 азаматы өлім жазасына кесілді. Олар елдің солтүстігінде заңсыз орман шабумен айналысқан. Мьянма астанасы Янгон қаласындағы Қытай елшілігі аталған жайтқа байланысты наразылық білдіріп, сот үкімінің тым қатал екенін айтып отыр. Олардың пікірінше, қытайлықтарды заңсыз ағаш шабуға контрабандистер итермелеген.

Баспасөз материалдарынан

Не дейін мынау елге аспан асты?
 Осы – үкім.
 Ел басшысы тасқа басты.
 Құрлықта құр айқайдан құлақ тұнды,
 Дауласып, кәрі менен жас таласты.

Кім білген?
 Қайсылары жөн айтады?

Сан пікір даудың отын молайтады:
- Адамды қаңбақ құрлы көрмеді ғой,
Қырқылса, өсер кейін тоғай тағы.

Ішіме сыймай барад – ішімдегім,
Келіп тұр ой бейнесін мүсіндегім.
Ардақты адамзаттың ғұмырынан,
Ағаштар құнды ма еді?
Түсінбедім!

- Не дедің?
Төз деймісің талағанға?
Көп сыр бар – бұл заңды оқып-қарағанға.
Даламның көркі болған орманымды,
Шаба бер демексің бе, бар адамға?!

Айналар деп жүрген ем – жұптасыма,
Қоймаймын бұл сөзімді ұқпасыңа.
Кешірсек біз бұларды
Ертеңгі күн
Кім кепіл, тағы біреу шықпасына?

- Екеуің бос сөзді айтып даурықпағын,
Бастасын бәрімізді саулыққа – күн.
Кінәлі – Контрабандис!
Көзін жоймай
Несіне отырсыңдар қалғып бәрің?!

...Тағдырың байланады қорғасынға,
Көнбейді қатал билік жорға сынға.
Өлімге қиятыны көп пендені,
Ағаштан адамы көп болғасын ба?..

Бұл хабар жетпегенмен жаңсақ, елге,
 Бұл іске біздің жақта жан сенер ме?
 - Айтыңыз, заң қатал ма еліңізде?
 - Айтпаймын!
 Шаруаңыз қанша менде?..

ЖЕТІ САНЫ ТУРАЛЫ ОЙ ТОЛҒАУ

Баршасы ағайын-дос, ізгі бауыр,
 Құшағы кең даладай – біздің ауыл.
 Ұнатпас ұлықсынған Ұлтан құлды,
 Құлатпас қарағайын күзгі дауыл.

«Қадірі – қанымда» дер бар ағайын,
 Салтым ғой – тамыр жайған қарағайым.
 Дәстүрі дінгегімнің – біздің ауыл,
 Ернеуі төмен түспес шарадайын.

Мен қалай ауылды айтпай басылайын?
 Тек өрге домаласын тасы дәйім.
 Сұрайды жеті атаңды Жетібай қарт,
 Салып ап ерініне насыбайын.

Жас келіп, көп болса да – қажығалы,
 Ұмытпас серіліктің сазын әлі.
 «Сал» дейтін үлкен-кіші Сәмет аға,
 Түгендер әлі жеті қазынаны.

Жеменей, отырып ап есік алды,
 Сөзіне бағыт-бағдар етіп арды,
 Жанына жүз пайызға жайлы қылып,
 Шығарып алыпты өзі «Жеті жарғы».

БАЛА – ӨМІРДЕ КҮРЕ ЖОЛ

Бал-бұл жанған бала – маз,
Езу тартып үлкені.
... Бар адамға – дара жаз,
Қаруы оның – күлкі еді.

Бала күлсе – маз болар,
Бақыты оның – бес елі.
Айдынына қаз қонар,
Ғажап күйді кешеді.

Көп қызыққа батқандай,
Өзге мұны жай қалып.
Бала шақтың жатқандай,
Қарымтасын қайтарып.

Жетім өсті жасынан,
Күлген күні...
Есте жоқ.
Не өтпеді басынан,
Ермей шаттық – көшке көп.

Тұнжыраған бақ күзгі,
Жатқызды оны сызына.
Балаларға, шат жүзді,
Көп қарайды қызыға.

Бала – өмірде күре жол,
Бойы болмақ жарық тек.
Осылайша жүреді ол
Өткен күннен алып кек.

СҰРАҚ БЕЛГІ КӨП БОЛҒАНЫ НЕСІ ЕКЕН?

Тағдырыма сын айтамын несіне?
Жаратқаннан жыр болған да – несібе.
Жазып келем маңдайыма жазғанды,
Бақыт келсе – келсін, мейлі, кешіге.

Тұсқа келіп Құлагерім құлаған,
Шөлім басқам, жылап аққан тұмадан.
Алғыс айтам тарғыл түсті тағдырға,
Шыбыртқымен сабырымды сынаған.

Саған, тағдыр, сыр айтайын еркелеп:
Жыр жазуға алып келдің желкелеп.
Бақытымның тартып алып бәлішін,
Еңіретіп, есейттің ғой ертерек.

Қарыс басқан қадамдарым – бәрі сын,
Бақытымның тартып алған бәлішін.
Бұлт астынан қарап қапты бір сәуле,
Тірілердің тірліктегі жарысын.

Тағдырыма сын айтамын несіне?
Жаратқаннан жыр болған да – несібе.
Жазып келем маңдайыма жазғанды,
Бақыт келсе – келсін, мейлі, кешіге.

Ой-өзеннің өткелінен бес өтем,
Ез- тірлікте қашаннан-ақ есе кем.
Тағдырымның тақтасында ... дегенмен,
Сұрақ белгі көп болғаны несі екен?

НЕГЕ ӨМІРДЕН ТҮҢІЛЕСІҢ?

Кіргендей кемді күнде бүгін есің,
Түңілме.
Неге өмірден түңілесің?
Оңынан туды айым деп қуанасың,
Соңынан көз жасына жүгінесің.

Тағдырдан көзің жетіп озбасыңа,
Артынан жүгінесің көз жасыңа.
Өзгенің әдеті ғой – ақиқаттың
Айтатын қосып әр кез сөз қасына.

Тағдырдың талқысына төзе білген,
Өзгенің алады анық өзегінен.
Біреулер ауырады бір сөз үшін,
Біреулер жазылады сөз емінен.

Ал, енді тұр орныңнан!
Жан ұшыра
Қайрап ал жігеріңді намысыңа.
Керменде тыпыршыған кер төбелді,
Қос, тағы, дүниенің жарысына!

Кіргендей кемді күнде бүгін есің,
Түңілме.
Неге өмірден түңілесің?
Оңынан туды айым деп қуанасың,
Соңынан көз жасына жүгінесің.

Тірліктің сырып қойып даңғазасын,
Ойнатшы, жабырқаулы жанға жасын!
Өзгенің өкіміне басыңды имей,
Өзің аш, өміріңнің дарбазасын...

ЖАЛҒЫЗ АҚҚУ

Өткергендей өр-өмірдің кезін – мың,
Тұнжырайды, тартқандай-ақ түн айып.
... Қаңқылдайды, шерін қозғап сезімнің,
Жалғыз аққу, көл бетінде мұңайып.

Жасын-жігер қалай ғана құм болды,
Тіршілікте неге қалды тосылып?
Шартарапқа шаттануы мұң болды,
Көз жасы ағып, көл суына қосылып.

-Махаббаттың маздап жанған шырағы,
Желбіреткен адалдықтың пәк туын,
Сезімімнің саған қояр сұрағы –
Жалғыз жүрсің, не себепті, аққуым?

Жапырағына жауһар тағып, жасанған,
Шаттық күннің құлаттың ба шынарың?
Ақ айдында қатар жүзген қашаннан,
Қайда кеткен, қасыңдағы сыңарың?

Түсінгендей сұрағыма шынымен,
Сыңсыды аққу, көл бетінде, тұнжырап.
... Қорқыт ата қобызының үнімен,
Көріскендей болдым бір сәт, шын жылап...

ТАБАНЫҢА ТАС БАЙЛАНҒЫР УАҚЫТ

Табаныңа тас байланғыр уақыт,
Зымыраннан бетерсің,
Маужыраған мақпал түннен бір ақық
Үзіп алмай, қалай ғана өтерсің?

Табаныңа тас байланғыр уақыт,
Зуладың-ау оқтайын.
Артыңызда ізің қалса – құба-құп,
Онда сөзім жоқ дәйім.

Табаныңа тас байланғыр уақыт,
Белгің бар ма, артыңда?
Жанымдағы жыр-кептерді жылатып,
Жықпаңызшы жалқынға.

Табаныңа тас байланғыр уақыт,
Нені өшірдің санадан?
Көңілімнің көк терегін құлатып,
Жара салма жаңадан.

Табаныңа тас байланғыр уақыт,
Өкінгенмін.
Ұмыттыр.
Қалар едім, сонда сені ұнатып,
Қап!
Өткен күн есігінде құлып тұр ...

... Табаныңа тас байланғыр уақыт...

ЛЮЦИФЕРДЕН ХАТ...

АҚШ-тың Детройт қаласындағы шайтанға табынатындар Люциферге (олардың ұғымында ібілістің бір аты саналады – ред.) ескерткіш қойды. Олар ескерткішті жабық сауық кешінде қойды. Аталмыш шараға қатысқысы келетіндер мүйіз бен құйрық жалған келуі шарт етіп қойылды. Кіргісі келетіндер 25 доллардан төледі. Ал ескерткіштің жанында тұрып суретке түсу үшін одан екі есе көп қаржы төлеуі тиіс болды. Салмағы жарты тоннаға жететін ескерткішті жасауға тапсырыс бергендер қалталарынан 100 мың доллар шығынданған. Ендігі жерде сатанистер ескерткішті Арканзас штатына қарасты Литл-Рок қалалық әкімшілігі орналасқан ғимараттың алдына қоюды ел билігінен талап етпек. Бұл жайында Fox10 TV ақпарат көзі хабар таратты.

Күні кеше аңғардым, қалдым сосын қуанып:
Ұмыттың да намазды, қу тірлікке жұбанып,

Луызға алмай Алланы, көп жасадың күпірлік,
Асыңды ішіп болсаң да, айта алмадың шүкірлік.

Мақтан тұтам мен сені... кейде жақсы көрмеймін,
Шаттанар ем, шіркін-ай, деп ойласаң – өлмеймін.

Жек көретін себебім – Аллаһ сені қолдайды,
Ал, мен үшін тірлікте бұл дегенің – зор қайғы.

Ұнатпаймын Аллаһты, қуған мені жәннаттан,
Тірлігімде бұдан соң қандай ғана қалмақ мән?

Қасиетім артуда, осы күні менің де,
Қойды маған ескерткіш, Америка елінде.

Ескерткішті көруге, керек етпей бұйрықты,
Келді сансыз достарым, жалғап мүйіз – құйрықты.

Айтқаныммен жүргендер, ұмытқандар құранды,
Есімімді көп атап, салады кеп ұранды.

Қарсы келіп Аллаға, жасаған көп зияным,
Қолдау тапса сендерден, қалай мұны тиямын?!

...Есіңде ме, менімен бірге өткізген күндерің,
Өзгелерді жылатып, кеуде керіп күлгенің.

Табанға сап таптап ек, ізгілік пен бірлікті,
Кешіп ек қой екеуміз, екі жүзді тірлікті.

Шарап ішіп шалқыдық, шегіп алып есірткі,
Иланбадық иманға, мансұқ етіп мешітті.

Сол сәттерді ұмытпа, сақта мәңгі есіңе,
Істемесең айтқанды дос боп жүрсің несіне?

Ұрпағыңа үйреткін, алдау менен арбауды,
Сен екеуміз бір жүрген дара жолдан қалмауды.

Меніменен, білемін, ғажап өмір кештің де,
Бұл хат жайлы, алайда, айта көрме ешкімге!..

Қалған өмір – тірлікте мына мендей дос таңда,
Кездесеміз, аман бол, өлім бізді қосқанда...

ҚАСИЕТТІ АУЫЛЫМ – ҚАРАКЕҢГІР...

Баға жетпес мен үшін дара едің бір,
Қасиетті ауылым – Қаракеңгір.

Ғұмырыма қуат ап көктемніңнен,
Гүл тергенмін беткей мен бөктеріңнен.

Қара нокат ағызып қара көзден,
Күндерім-ай!
Тұлпармен дала кезген.

Шомылғанда ағысты өзеніңе,
Өлмес өлең алғанмын өзегіме.

Қыздырынып жағада ақша құмға,
Суарғанмын көзімді ақ сағымға.

Себезгілеп тұратын жауыныңа,
Мен ғашықпын долданған дауышыңа.

Қиялымен керемет күнді күткен,
Тұңғыш рет гүл алғам бір жігіттен...

Күлкіменен өтетін күндерімді,
Сырға толы сағындым түндеріңді.

... Баға жетпес мен үшін дара едің бір,
Қасиетті ауылым – Қаракеңгір ...

ОЙЫНЫ ЕКЕН – ҮЛКЕНДЕРДІҢ

Қайтаратын кері түнді,
Болса, шіркін, ерітінді!
Әкелетін күш бар ма екен,
Бала шақ пен сері-күнді?

Ойламайтын нала-мұңды,
Кім ұрлады бала күнді?
Тас бауырлау мына тірлік,
Тасқа ұрады талабымды.

Үзеді де күдерімді,
Күзеді де – жігерімді.
Көк тәңірге жауаңдаумен
Жанарыма шық өрілді.

Мына менің – ұтылғаным,
Күн секілді тұтылғаным.
Жақсылығым ұмыт болған,
Жамандығым, шүкір, мәлім.

Сезімді жан, білсең керім,
Көңілдегі күн семгенін.
Өмір деген, түсінгенім,
Ойыны екен – үлкендердің...

ЖАСАП АЛДЫҚ БІЗ БҮГІН ЖАСАНДЫЛЫҚ

Тауға біткен тастардан қашап жүріп,
Жасап алдық біз бүгін жасандылық.

Жасандылық ұғымын біліп терең,
Күл дейсің бе?
Өтірік күліп берем.

Көңіліңді кезбесін құмай-алаң,
Жыла десең – өтірік жылай алам.

Дарытпастан көп аса бойға алаңын,
Ойлан десең – өтірік ойланамын.

Өртістікті бойыма сай қыламын,
Қайғыр десең – өтірік қайғырамын.

Осы ісіме мен іштей мақтанамын,
Шаттану ма?
Өтірік шаттанамын.

Қандай жанмын?
Оны да білсін елім,
«Елім-ай» - лап өтірік күрсінемін.

Орашалақ, оспадар не біледі,
Шындай қылып сапырам шежірені.

Жете бермес білімі, қолы бардың,
Ел жоқшысы осылай болып алдым.

Тауға біткен тастардан қашап жүріп,
Жасап алдық біз бүгін жасандылық.

ҚАМШЫ

Ұрпағы дейді-ау мұны ел тектінің,
Қара, мына жаманның тентектігін!
...Сайтанның зәрін ішкен сүт кенжесі
Істерін істеуде кеп немкеттінің.

Сусынын сан қандырған бала-шаға,
Алдымен аунап түсті қара саба.
Қарайды бала-шаға «тамашаға»,
...Ырыстың қор болғаны-ай аласаға!

Ұлына жүрген кеше гүл егісіп,
Келіні үйден қашты, жүрегі ұшып.
Ошаққа төңкерілді қара қазан,
Жер құшты жез самауыр, шүмегі ұшып.

Қорлығы өтіп кенже – аласаның,
Орнынан тұрды ақыры қара шалың.
Мұзы тұр жүгенсізге жүрегінде,
Сызы тұр қабағында қарашаның.

-Бекер ме, осы күнге жеткізгенім,
Текті ұлым бар деуші едім.
Тексіз бе едің?
Сыйластық – шыңы еді ғой салтымыздың,
Сол шыңның арамдадың шексіз белін.

Тастасаң, шалағайым, шұбалаң із,
Алатын осы болмақ – сыбағаңыз!
...Кенже ұлдың осты аркасын өрім қамшы,
Не болды?
Сұрамаңыз!

Қаһары қара шалдың асты дәйім,
 Ұлы отыр, жынын алған бақсыдайын:
 Көруге қысылады жас жұбайын,
 Ел бетін қалай көрмек – басты уайым.

... Ойнайды, арқаңызда – жонға келіп,
 Жіберсең, есте болсын, зор қателік.
 ... Қамшыны аялап бір сипады да,
 Қара шал іліп қойды төрге әкеліп.

P.S.

Сикыры атой салып санадағы,
 Қинайды, жаза бассаң ар азабы.
 Бәрінен биік қойған ата салтын,
 Айналдым, атыңыздан, дала заңы!..

АДАСУДЫҢ АЗАБЫ немесе мәңгүрттің монологы

*Адасқанның алды – жөн, арты – соқпақ..
 Абай*

Шайқап ырыс қазанын,
 Көрдім елдің мазағын.
 Көрмей-ақ қой, бауырым,
 Адасудың азабын.

Тыңдайтұғын құлын – жыр,
 Мен едім ғой тұлымды ұл.
 Өткен өмір – өкініш,
 Келер күнім – бұлыңғыр.

Зымыраған елік-күн,
 Мен несіне желіктім?

... Алла жолы екен деп,
Албастыға ерішпін.

Тартып әлем қараңғы,
Улағанмын санамды.
Тыңдамадым әкемді,
Тыңдамадым анамды.

Сайтан болса – серігің,
Дос тұтады сені кім?
Өз қолыммен өлтірдім,
Рухымның елігін.

Қосшысы боп қарғаның,
Балталадым ар бағын.
... Өкініштен шайналған
Бармағым-ай, бармағым!

Жаным ғашық тұнық түн,
Сені тым кеш, шын ұқтым:
Аллам қалып алыста,
Адалдықты ұмыттым.

Пиғылда бар – шекара,
Өткен іске не шара?
Пәтуасыз пенденді
Кешіре алсаң – кеш, АЛЛА!..

ЖЕР – БЕСІККЕ ЖЕТКЕНШЕ...

Жер – бесікке жеткенше:

Санамды суалтпайын,
Жасылды қуартпайын.

Жетімді жылатпайын,
Асқарды құлатпайын.

Жаксыны дос қылайын,
Көңілін қош қылайын.

Кіретін есі кейін,
Жаманды кешірейін.

Неге оны үлгі етпейін?
Үлкенді құрметтейін.

Несі айып – өбектесем?
Кішіге көмектесем.

Көтеріп – құлағанды,
Жұбатам – жылағанды.

Берілсең құса-мұңға,
Аламын құшағыма.

Танытып пейілімді,
Төгемін мейірімді.

Қабыл бол, ақ тілегім,
Бәріңе бақ тіледім.

Жібек боп есілемін,
Жау ма едің?
Кешіремін.

Жер – бесікке жеткенше...

ЖАНЫМДЫ ЖЕП, ЖАЗАМЫН АЗАПТЫ ӨЛЕҢ...

Өткен істің кейін кеп өкініші,
Мың күрсіндім, күніне мың езілдім.
Талқандаған сыйластық бекінісін,
Мінезімнің тіктігі-ай, мінезімнің...

Қапияда сүрінгем, құлағам да,
Несіне айтам, көп иттің талағанын?
Көргенім жоқ жағынып бір адамға,
Көңіліне ешкімнің қарамадым.

Қабағына қарамай ешкімнің де,
Нысанам мен бағытым етем – арды .
«Естілерден» небір сөз естідім де,
Бұрылмастан талайлар кете барды.

Айтып кеттім тағы да айтарымды,
Тағы, міне, өзімді қажап келем.
Үйге келем.
Табамын қайта мұнды,
Жанымды жеп, жазамын азапты өлең...

Болмысым-ай!
Ақ мақта – ақ қардайын,

Жалғандыққа көз жұмып қарамағам.
Қасиет кеп алдымда жатқандайын,
Шындық жолы әрқашан дара маған.

Өткен істің кейін кеп өкініші,
Мың күрсіндім, күніне мың езілдім.
Талқандаған сыйластық бекінісін,
Мінезімнің тіктігі-ай, мінезімнің...

ШЕҢБЕР

Күйкі тірлік, басқа салған нөқтасын,
Жол қылғанмын қызмет пенен отбасын.
Тірлігімнен тірнек іздеп мен келем,
Шикылдатып шеңбер-есік топсасын.

Таңғы уақыт.
Қала бүгін – сүреңсіз,
(Көктемде де түседі екен күрең күз).
Гүл егілген алаңқайлар әне бір,
Сұрқай тартып кеткендей ме?..
Кіл өңсіз.

Арнасынан шыққандайын, тасып іс,
Көше толы жандар бүгін асығыс.
Асаудайын аласұрып тұратын,
Көңіл шіркін тауып қалған басылыс.

Бойларында шыдам қалмай қасық қан,
Нөпір адам. жұмысына асыққан.
Ерке Есіл де ағып жатыр асығып,
Күні кеше көңілімді тасытқан.

Қу құлқынның қамыменен сенделгем,
 Тірлік осы – тақияма тең келген.
 ...Өзгелерге өзеуреймін мен неге,
 Шыға алмаймын өзім осы шеңберден...

СЕНЕН ІЗДЕП ТАПСАСАМ

Ұялаған тірлікте,
 Басыма кеп қанша мұң.
 ...Бақытты өмір – бір нүкте,
 Ауылымды аңсадым.

Мекен еткен мәңгілік,
 Ұлытаудың бауырын.
 Атады онда таң күліп,
 Қайран, менің ауылым...

Ауылымда таң бөлек,
 Ауылымда күн – бөлек .
 Тебірентер жанды ерек,
 Жұлдыз айтқан тың дерек.

Жолықтырсам сол күнді, ә?
 Тапсам сосын жарасым.
 Сырын айтып толқынға,
 Жазсам жүрек жарасын.

Өмір деген ағынның,
 Салқын екен сыз-демі.
 Бал – балалық шағымның,
 Сенде қалды – іздері .

Ауыл, еңсем езілді,
Барғаныммен баққа сан.
Көңілі аппақ кезімді,
Сенен іздеп таппасам...

ТӨРДЕГІ АЯЗ БИДІҢ ШАПАНЫНА...

Көңілдің көк кептері жөнге көнбей,
Тұнжырап отырсың ба, сен де мендей?
...Қалықтап кетеміз-ау, біздер кейде
Көктегі Жаратқанға тең келердей.

Бабамдай кілемменен қалықтаған,
Қалықтаудан ешқашан жалықпаған.
Өткеннің шимай болған шежіресі,
Жеткендей жер түбінен талып маған.

Күмбірлеп өткен күннің көкірегі,
Жанымның жазбасынан не тіледі?
Бір ой кеп әлденені өтінеді,
Бір ойым әлденеге өкінеді.

Бақытты қанжығаңа бөктере біл,
Қашаннан құмары анық көкке көңіл.
... Санама сайтан келіп ұяласа,
Сабама түсіреді өткен өмір...

Әрдайым ара түскен жат арына,
Көңілім көп ойлардан қапа, мына.
...Түс көрдім.
Ақ боз үйде көзім түсті,
Төрдегі Аяз бидің шапанына...

ТАСЫНА БІЗДІҢ ЖАҚТЫҢ ГҮЛ ШЫҒАДЫ!

Қырқалар қалған екен құрақтанып,
Бойыма қалды содан қуат дарып.
Ойда ағып, сарқыраған ерке өзенге,
Отырмын сыр актарып.

Самал жел!
Сен осындай ғажап па едің?
Жырым да сен секілді азат, менің.
Төбедең төгіп өткен мына нөсер,
Сағындырдың мені, – деп наз еткенің...

Көктегі не құс екен?
Шағала ма?
(Туған жер, тұлпарыңды табалама).
Алма қыз гүл теретін бала шақтың,
Бір сәтін бөктеріңнен таба ала ма?

Қиялым алыстарға құлшынады,
(Лайланған мына өмірдің тұнсын ары).
Бусанып жататұғын жері түгіл,
Тасына біздің жақтың гүл шығады!

Бұл өмір келуші көп көрмеге тең,
(Ойыңа өзге сырды өрме бөтен).
...Қырқаның тал жусанын тістеп көрсем,
Тағдырым секілденген...
Кермек екен.

Алайда туған жерді көрме бөтен...

ТАНЫСАЙЫҚ! ТАҒДЫР – МЕҢІҢ ЕСІМІМ

Жағасынан алатұғын күлкінің,
Тірлігіме қызығасың несіне?
Өтіп жатыр тізбектеліп күн-түнім
Талғажауға мұңнан болып – несібе.

Өмір – осы, жарқыраған терезе,
(Жарығымен кейбіреуге дәру – шын).
Шөлдеп кейде, кепкен кезде кенезе,
Әйнекті ұрған тамшыға да зәрусің.

Тамған жердің тасын тесіп кетердей,
Көзім жасы...
Секілденген қорғасын.
Жырдың үні жарты әлемге жетердей,
Өлең жаздым.
Жаныма шер толғасын...

Көмескілеу тартқызатын көркімді,
Науасынан бас алмадым наланың.
Шығаратын өзектегі өртімді,
Қаладан да қадірлірек – қаламым...

Жағасынан алатұғын күлкінің,
Тірлігіме қызығасың несіне?
Өтіп жатыр тізбектеліп күн-түнім
Талғажауға мұңнан болып – несібе.

Шайқайтұғын шаттығымның бесігін,
Алыстағы күндерім-ай, ақ күміс!
- Танысайық!
- Тағдыр – менің есімім,
- Ойыншық па ед, ұсынатын тәттіңіз?

СЕКІЛДІСІҢ БӨЛШЕГІМ

Бәрін сендік өлшемменен өлшедім,
Қара өлеңім!
Секілдісің бөлшегім.
Сен арқылы шартарапқа шаттанып,
Сен арқылы жылап алдым келсе мұң.

Секілденіп сырын шашпас жырынды,
Жалғыз саған айтам әр кез сырымды.
-Бұным қалай?
Сауалыма бас изеп,
Музам менің дұрыс деді – мұнымды.

Мен – таулықпын!
Шырқап айтам тау әнін,
(Байқа, менің көңілімнің ауанын).
Күні бойы жиып алып жүз жұмбақ,
Түнде іздеймін – жауабын.

Бойды үйрет те жан тербетер ырғаққа,
Тылсым-түнде, өтінемін, үн қатпа.
... Музам өзі қалар кейде үндемей,
Болады екен жауабы жоқ жұмбақ та...

Бәрін сендік өлшемменен өлшедім,
Қара өлеңім!
Секілдісің бөлшегім.
Сен арқылы шартарапқа шаттанып,
Сен арқылы жылап алдым келсе мұң.

Жырдан тапқан қорегін,
 Жыр жолына басын тікті – өренің.
 ... «Өлем» деген сөз жазылған қағазды,
 Қолымнан кеп жұлып алды...
 Өлеңім!..

КІСІКИІК

*Күміраға айналды,
 Күнікейдің күлкісі.
 Күл басына байланды,
 Кісікиік бір кісі...
 Кенжебай АХМЕТОВ*

Жетпей жанға күнесі,
 Боран болып соқты алаң.
 Мінезімнің міні – осы -
 Кісікиік боп барам.

Досым болсаң – жанды ұғын,
 Бөлек кеттім жыраққа.
 Сырға толы сандығым,
 Толы бүгін сұраққа.

Жөн – сырды ашпай қойғаным,
 Кешір, жүрсем ашылмай.
 Тарам-тарам ойларым -
 Қырық қыздың шашындай.

Солай!
 Солай кезіктім,
 Алынбайтын қорғанға.

Көңілімнен безіп күн,
Кісікиік болғам да...

Сыр айтпаған ешкімге,
Мен түнменен тілдесем.
Көрсетпеймін сес мүлде,
Түсініксіз күн кешем.

Мұң тізілген көгеннен
Ұялаттым ойға мұң.
... Дұрыс шығар, дегенмен
Түсінбей-ақ қойғаның...

Қара түн кеп, бұрымды,
Жүрегімді мұңайтар.
Түнге айтамын сырымды,
... Мен жайында түн айтар.

Санаспағын көп аса,
Мен кімменен тең едім?!
... Қалдыр мені онаша,
Осы болсын – көмегің!..

АҒА, САҒАН КЕЛІП ЕМ МҰҢ ШАҚҚАЛЫ

Басқа тиіп тағдырдың бұршақтары,
Аға, саған келіп ем мұң шаққалы.
Осы неге теріс кеп жақсылығым,
Неге мені көздейді сын сақпаны?

Жүрсем-дағы ақ жолмен, аласұрып,
Көзге ілмейді біреулер, баласынып.

Миығында – кекесін. бір ағаның,
Барған едім қасына қарасынып.

Алдымыздан атар ма ақ таң ерен?
Санама әкеп сан сауал сақтады өлең.
Жалпылдаумен қасымда жүрген біреу,
Бауыздауға шебер-ақ мақтаменен.

Мұң аттырып жанымды, сызат қылып,
(Қалам кейде осы ойдан ұзақ тұрып).
Кейде айналып қолдаушым қорлаушыға,
Жүреді әр кез сыртымнан тұзақ құрып.

Көп көрмейін олардың күнін, мейлі,
(Байқап қара, бақастық білінбейді).
Мен сүрінсем, сырыма қанық жанның
Неге ғана көздері күлімдейді?

Келем әлі, жанымды құзға атпастан,
Тамшы шығар – жыласам, сыздап тастан.
... Міне, әлгілер жиылып, мені тағы
Разы болып тыңдауда, міз бақпастан...

ШІРКІН, ӨЛЕҢ!..

Көңіліме керемет күй ақтарған,
Қиялымның қырынан несіп терем.
... Жасыл жаздың жүрегі сияқтанған,
Жапырақты баяулап кешіп келем.

Көңілдердің айғыздар терезесін,
Күз аспаны.
Тырналар тыраулаған.

Қаталдык кеп кептірген кенезесін,
Менің нәзік жүрегім бір аунаған.

Түсінеді, мен жазған қағиданы,
Жапырақтар.
Сарғайған жапырақтар.
...Көршім анау, қымбат тон, машиналы,
Бақты кезер мен құсап ... ақымақтар.

Тағы, тағы...
Жапырақ құлап түсті,
Тамшы тұрды үстінде мөлдіреген.
Жанды тербеп жүруші ең, ұнап ... күшті,
Мен жазбаған, қайдасың, сол бір өлең?!

Көңілімнің аяқтап күнделігін,
Қоштасамын мен бүгін күлкіменен.
Жазылады жаз жайлы гүлге мұңым,
Құстар!
Сенің соңыңнан бір күн ерем...

Шіркін, өлең!..

МАҢДАЙЫМНАН СҮЙГЕНДЕ

Тас-ғасырдың тастай екен соққысы,
Тас-қалада тасқа талай тірелгем.
Тасжүректің артығырақ боп күші,
Тасбауырдың күлі болып күрелгем.

Жаңбыр болған білесің бе, жасымды,
Солай!

Солай!

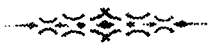
Мекенім боп – күресін.

Таска ұрып-ақ жарар ма едім басымды,
Сүйеп қалды «ӨЛЕҢ» деген бір есім.

Сүйретіліп тұрдым, көзден қан аға,
Тік қарадым «ТАҒДЫР» деген пышаққа.
Өлеңдерім – жаңа туған шарана,
Өлтірмедім, алдым оны құшаққа.

Араздасып көрмеп едім араймен,
(Тіршілік-ай, қалай сені қарғайын?)
Қара түнді жек көрейін қалай мен,
Өлеңіммен бір жүреді әрдайым.

Талай жерде менің есем кетті шын,
Көңілімнен ғайып болып күй – демде,
...Тас-тірліктің ұмығамын тепкісін,
Өлеңім кеп маңдайымнан сүйгенде...

ӨЗЕУРЕЙСІҢ, ЕЙ, ӨМІР

Жағамнан да жұлқыдың,
Жұдырық та жұмсадың.
Құдай атқан – құлқының,
Көркемдікті құрсадың.

Отқа орадың күн сайын,
Оңым менен солымды.
Мұңға оранған мұнша айым,
...Кестің талай жолымды.

Таулар құлап мен шығар,
Жылатқансың ұзақ күн.
Көп түскен де мен шығар,
Шырмауына тұзақтың.

Содан мен де ширықтым,
Бойыма ерен күш келіп.
Келер күннен күй күттім,
Тірлік еттім тістеніп.

Көзіңді сал, көре біл,
Тілдеймісің сен де арды?
... Өзеурейсің, ей, өмір,
Көрсетпеген нең қалды?..

АҚ МАМЫҚ

Тереземді ашып алып,
Қарап тұрмын анықтап:
Ашпақ кылау тасып-ағып,
Құлап жатыр қалықтап.

Жауа берсе жарар еді,
(Тұрмын өзім шаттанып).
Күстаналы, кара әлемді,
Қымтап жатыр ақ мамық.

Тыныштықты бұзғысы жоқ,
Бұйығыпты бар қала.
Талдағы анау тұз құсы көп,
Көкке қарар таңдана.

Қақың бар ма, теріс деуге,
Айтшы, досым – елгезек?
Қар дегенім – періште ме,
Қонып жатқан жерге кеп?..

КҮН НЕТКЕН ҒАЖАП БҮГІНГІ!

Жабығысымды,
Сағынышымды,
Жиып қойып санама,
Ұшырайын құс қылып сағынышымды.

Қиялдарымды,
Ұяң – бағымды,
Қанат қылып самғаймын,
Іздеп табам түбі бір қияндағымды.

Биіктерімді,
Күйіктерімді,
Өткеннің де өкпегін,
Құшағыма алайын сүйіп көгімді.

Тілектерімді,
Түнектерімді,
Ашық айтам бәріңе,
Жар саламын жаһанға жыр өпкенімді.

Қазақтығымды,
Азаттығымды,
Аялайын аққудай.
... Құдайым-ау!
Күн неткен ғажап бүгінгі!..

КӨҢІЛІМ ЛЕЗДЕ БАСЫЛДЫ

Өткен күннің тапқан жоқпын дерегін,
Өзімді-өзім іштей мүжіп келемін.
Ана бір күс...
Қыран ба өзі?
Қарға екен,
Мекен қыпты махаббаттың терегін.

Сол теректің қарға шығып басына,
Қарайды кеп қырандарға – қасына.
... Қарғалардың сындырмақ боп қанатын,
Қолым салдым қара жердің тасына.

Аманаттай бейне маған ар бағы,
Тас – қолымда.
Көздеп тұрмын қарғаны.
... Қас дұшпаны төбесінде ойнаса,
Көмек сұрай біледі екен тал-дағы...

Күл қылмақ боп қара ниет қасымды,
Жігеріме жанып алдым жасынды.
... Қыран болып кеткені, әлгі қарғаның,
Құлаштап кеп лақтырмақ ем тасымды...

Көңілім лезде басылды...

БАТЫП БАРАМ...

... Бақыттың мәңгі емесін біліп тұрдым,
Сонда да өзімді алдап күліп тұрдым.

Көңілдің кері сырып көктемдерін,
Жаратқан!
Сен ұсындың өткелдерін.

Тәңірім аямай-ақ айыптапты,
Біздерге түбі тесік қайық қапты.

Барған ек, қорған тұтып, карасынып,
Тоғайдан бұйырмады қара шыбық.

Көңілі толмады ма күйімізге,
Келмеді Қызыр баба үйімізге.

Биікке, бас айналды, шыға алмадық,
Тереңнің қасиетін ұға алмадық.

... Мен тұрдым сонда-дағы сынық күліп,
Көзімнен көлдей терең сыр ұқтырып.

Әніме әуелгіде құлақ түрдің,
Содан соң су түбіне лақтырдың.

... Қолымда – жыр жазатын жақұт қалам,
Жарықтан қараңғыға батып барам...

ТЫЛСЫМ СЫР БАР, ТЫРНАЛАРДЫҢ ҮНІНДЕ

Сезімімнің сеңгірінен сыр аулап,
Жылы жаққа тырна қайтты тыраулап.
Тырналардың тыраулаған үнінен,
Жыр-жүрегім түсті тағы бір аунап.

Жаным ғашық, жаным ғашық бұл үнге,
Көп тыңдағам, сонау бала күнімде.
Тереңдерге, тұңғиыққа тартатын,
Тылсым сыр бар, тырналардың үнінде.

Тырналар-ай!
Ұшып барад тізіліп,
Көп караумен көңілім тұр бұзылып.
Үндерімен, көз алдыма келгені,
Бала күнгі менің бейнем, сызылып.

Тырналар-ай!
Сезіп өмір ақпанын,
Дұрыс шығар, кері қанат қаққаның.
Сеніменен бірге кеткен екен ғой,
Сонау мұңсыз шақтарым.

Болғаныммен көп нәрседен құр қалар,
Қанатыңнан қандым бүгін сырға, бар.
Сыз-өмірден жаным кетті қалтырап,
Жылы жаққа ала кетші, тырналар...

ИММУНИТЕТ

Сыймайтын, құшағыңа қаусырғанға,
Адамның құпиясы таусылған ба?
Адамзат!
Жаратқанның жазуымен,
Не нәрсе жоқ дейсіңіз нау-тұлғанда?!

Жаныма ойдың кесек тұзы құлап,
(Айтарым болмас сізге қызығырақ).
Болса егер бойымызда бұл қасиет,
Қалар ма ед, кесірліктің сызы жырақ...

Білім бар, сенің-дағы үлесінде,
Дауым жоқ, бұл терминді білесің де.
Бойында күшті болса – иммунитет,
Ауырмай, аттай шауып жүресің де.

Пайда боп өнім түгіл түсімде мұң,
Бұл ойдан өнбей қойды ісім менің.
Тәніңді қорғайтұғын күш бар екен,
Жаныңды не қорғайды?
Түсінбедім.

Ойымды жолыңызға үйіп өтем,
Кесапат – кесірліктің сыйы бөтен.
Табылар тән-ауруға талай шипа,
Жаныңның ауырғаны...
Қиын екен.

Пенделік кіріп кетсе тойымызға,
Кей сәтте не келмейді ойымызға?

Жамандық атаулыға қарсы тұрар,
Болса ғой, иммунитет – бойымызда.

Бойласаң болашақтың тылсымына,
Ат басын аңғар жаққа бұршы мына:
Сөзіңіз өтеді ме, айтыңызшы,
Заманның зырылдаған ұршығына?

Болса егер шыдамыңның шырқы бекем,
Ойымның ақ жаңбырын сіркіретем.
... Бола ма, жанға қорған иммунитет,
Кел, соны іздейікші...
Жүрші, көкем!..

ҚҰПИЯ...

Адамзатты Атлант мұхитында Бермуд ұштағаны аждаһаның аузындай үрейлендірсе, әлемнің басқа бір жерінде әзәзіл арандатқан жауыздық өсі (алтытаған) жер-жаһанның шырқын бұзуда. Мұндай мекендерде Ібілістің адырнасынан шыққан оғы мұлт кетпей, пенделер ақ бөкендей оқ құшуда. Ендеше, адамдар азғындыққа салынып, іштен іріп-шірігенде шайтанның ұштағандары сынды үлкен пәлекетке ұрынуы әбден мүмкін...

Уикипедия – ашық энциклопедиясынан алынған мәліметтен үзінді

Көк теңізде жел кернеген желкен ең,
 Бұл жайында сен білесің ертеден.
 ... Сөз қылады ел Үштағанын Бермудтың,
 Сөзіңіз не?
 Сол жайында ерке өлең.

Ақиқаттың ақ боз атын тұсап қал,
 Жоқ болды онда кемелер де, ұшақтар.
 Құпиясын білесің бе?
 Айта ғой,
 Сен емес қой, шындығыңды ұсақтар.

Ақиқаты – шайтандардың мекені –
 Деген сөздің рас па, шындық екені?
 ... Шайтандардың шырмауындай тірлікте,
 Қыздырмайды бұл әңгіме – шекені.

Қанғың келсе тағы да бір сырға ерек,
Ғалымдар бар...
Пікірлері бір бөлек.
Пайым аз ба?
Керек болса тағы да.
Көршіме кел, айтып берсін мың дерек.

Қоя алмассыз мына дауға нүктені еш,
Жүріп жатыр бұл жайында мықты егес.
Адамдардың құпиясы тұрғанда
Бермудыңыз – түк те емес!

Жоба қалып сені менен мен күткен,
Асып кетер ол құпия ендіктен.
Көңілінің қалтарысы адамның,
Тереңдік пен тұратындай кендіктен.

Саяқ өскен сексеуілдей құмдағы,
Мазалай ма, ана жанның мұң-зары?
... Адамдардың екінші аты – құпия,
Бұл ғаламның шешілмейтін жұмбағы.

Жөн делікші, дұрыс болды-ау күлгенің,
Ақиқатты келмес, бәлкім, шын дегің?..
Ашылады құпиясы Бермудтың,
Ал адамның тағдыры ше ?.
Білмедім...

НАЙЗАҒАЙДЫҢ НАЗАСЫ

Найзағай - Алланың бірегей белгілерінің бірі. Күннің күркіреуі адамзатқа ажал кемесінің әр уақытта жақын екендігін мәлімдеп, өлшеулі өмір-керуенінің көшпелі екендігін ұғындырады.

Islam.kz ұлттық, рухани-ағарту порталынан

Назаланам мен неге?

Сауал – осы, сайтан-мінез пендеге.

Тасбауырдың көтергенше салмағын,

Тастап оны жібермейді жер неге?

Жүгенсіздің жанарына жас қалап,

Мен жер болсам жіберер ем тастап-ақ.

Амал нешік?

Бұйырғаны көк – маған,

... Жол табамын, пенде, саған – басқарақ.

Дауысыммен күркіретем әлемді,

Қайтесің сен, ал енді?

Кісәпірдің ұшырамын үрейін,

Құдайына бермейтұғын сәлемді.

Мына менің жарқылым,

Басады әр кез «қарғалардың» қарқылын.

Жаратқаным пенделерін осылай,

Астына алар – талқының.

Қасиеттің түскенменен кем құны,

Ұғатындай шамадасың сен мұны:

Жарты әлемді жалпақ басып жүрсен де,

Бір Аллаға құл екенің белгілі.

Сайтандардың зәріменен емделер,
Жан ба едін сен, Жаратқанды кем көрер?
...Жай отымен осып өтсем басыңнан,
Күніңе осы зар боларсың сенделер.
АЛЛАНЫ ата.
Тәубеңе кел, пенделер!..

МАЙҚЫ БИДІҢ МОНОЛОГЫ

(Толғау)

Кең дала, көз арбаған сағымы бар,
Сағымнан мөлдір моншақ тағынып ал.
Өткеннен түбі терең сыр аулағын,
Тарихтың тармағына бағынып әр...

Өткеннің мөрін алып бармағынан,
Тарихтың сыр аулайық тармағынан.
Майқы би алдыменен түсер еске,
Ат үркіп атағының салмағынан.

Кең дала абыздарын жоқтасын да,
Өмір бұл, бір орнында тоқтасын ба?
Керуен келе жатыр тарихымнан,
Даналар.
Майқы тұрған көш басында...

* * *

Тарихты бүгінменен жалғап өтем,
Жылжиық жырмен бірге алға бекем.
... Сол ғасыр сайлау өтіп, қайран билер
Жошыны ақ киізге салған екен.

Олармен күбірткелі таласар күй,
 Майқы би, Саңғыл, Мәуке, Қарашар би.
 Ақылы сабасынан асқандарың,
 Қия мен құзыңнан да әрі асар кей...

...Ұлыстың осынау бір жиынында,
 Жететін қашаннан-ақ сыйы мыңға,
 Жошыға қарап Майқы сөз бастапты,
 Өзгелер кіріскенде бұйығуға.

- Қайыспас ештеңеден қарт еменім,
 Айтарым бар ед сізге, мәртебелім!
 Бүгіннен камданбасақ болмас, сірә,
 Ертеңнің өсіруге тал-терегін.

Жан едің, қашаннан-ақ талғамы өзге,
 Жөн делік, ата-баба салған ізге.
 Ел болып, етек жапсақ деген едік,
 Осыған айтарыңыз бар ма, бізге?

Жаныңда әлімсақтан жосыған мұң,
 Жүрген ед, қолы жетпей осыған мың.
 Осындай ел бастайтын қайран ерге,
 Жүр еді қолы жетпей Жошы ханның.

- Сөз десе танытатын шайқы күйін,
 Ризамын айтқаныңа, Майқы биім!
 Ел басқар, ережеңіз болса егер де,
 Сенімін тұратұғын артып ұйым?

Болады, кейінге осы шақтар үлгі,
 Майқы би мүдірмеді, ақтарылды.
 - Қолдаушым бар кезінде мына сіздей,
 Хан ием!
 Қазағыма бақ дарыды!

Білгенге – қашаннан-ақ жыр алабы,
Үш жүзден біздің қазақ құралады.
Қанының қасиетін сақтау үшін,
Асқанда жеті атадан – қыз алады.

Ту тіксе, кісісі өлсе – ел келеді,
Өлгенді өз құнына теңгереді.
Кірісіп арасына ел ағасы,
Әділдік танытады – ең керегі.

Өлгеннің толтыруға нақ керегін,
Жабдық пен кескен құйрық ат береді.
Ердін құны қашаннан сол еді,
Екі жүз атпен құны шақ келеді.

Әр істі қарап алып байыбымен,
Үш тоғыз – мал ұрласа айыбымен.
Жүз жылқы құн төлейді әйел өлсе,
Дәл жүзіп әділдіктің қайығымен.

Қазақтай сақтау үшін ең дараны,
Әділет билеу керек кең даланы.
Қанға-қан!
Қысастықпен өлтірсе адам,
Дәл солай өлгені оның жөн болады!

Майқы би осылай деп тоқтағаны,
Разы боп Жошпы ханым көп қарады.
...Мына бір малдас құрып отырған жан,
Өзіне тым етене боп барады.

- Сөйлесең шарпығандай жанды жалын,
Жарадың!

Бәрежелді!
 Арғымағым!
 Жақсы екен, мынау елді басқаруың,
 Ақылың аз сөзіңнен болды мәлім.

Тілдері жақын тұрған тас жарарға,
 Тел өскен, жақын болып жастары – арға.
 Бірлікті биік қойған мынау елің,
 Қалайша бодан болмақ басқаларға?!
 Ел дедің.
 Ойламадың басқа Отанды,
 Сеземін, жанарыңнан жас та тамды.
 Қазақтай қайсар елді өзің басқар,
 Майқы би!
 Бердім саған ақ батамды!!!

* * *

Ағытып тұлпар – жырдың кең шідерін,
 Өлеңнің ғажайыбы, келші, керім!
 ...Майқы би өзі бастап таратыпты,
 Үш жүздің таңбасы мен еншілерін.

Тарихым!
 Сан ғасырлық құба тасым,
 Бабамды есіме алсам – жылатасың.
 ...Жүз жиырма жасқа келген Майқы бабам,
 Таныңыз – түгел сөздің түп атасын!

Көгертіп ақылымен көсегені,
 Ақылын ел жолына төсеп еді.
 ... Майқының есіңе алғын, айтқандарын,
 Шайқымын деп жүргендер, көшедегі...

ҚАСЫМ ХАННЫҢ СОҢҒЫ КҮНДЕРІ*(Толғау)*

Ескі күн қыр астынан қылаңдасын,
Бағыттап, соған бұрам жыр арнасын.
Хандарым хақ жолына бастап бізді,
Батырлар Алаш атын ұрандасын.

Өткеннің оралғанда өкпегіне,
Көңілшек көк те жасын төкпеді ме?!
Ақпанда арқасына аяз батып,
Оралды менің елім көктеміне.

Тарихқа талапайлы, мұрындық кім?
Жауапсыз сауалдардың мұнын жұттым.
Толғаулы тіршілікте біле алдық па,
Қадірін, Қасым хан мен Бұрындықтың?

Дұшпанын кезі жоқ-ты басындырған,
Кісәпір көркеудені Қасым қырған.
...Өткеннің өзегінен сыр аулашы,
Самал жел, соғып өткен жасыл қырдан...

* * *

Танытқан бар әлемге жасындығын,
Қайран ер, әмбеге аян асылдығың.
1521 жыл
Қыстың айы,
Сарайда жалғыз отыр Қасым бүгін.

Қайран ер, ойлап көрсе, от жүректі,
Айбыны, атағымен көк тірепті.
Қасымнан айласын жан асырмаған,
Қасымнан асқан, сірә, жоқ білекті.

Аспанда – бұлт, күн еді қара суық,
 Дейтіндей – «Қасым ханның наласын ұқ».
 Сырт көзге сыр алдырмас ханекемнің
 Көңілі қояр емес аласұрып.

Тірлікте қасиетін түсірмейді,
 Сарп етті туған ел деп күшін, мейлі.
 Несіне күйбіжіктеп кетті бүгін,
 ...Ер Қасым өзіне-өзі түсінбейді

* * *

- Тәу етіп, жүрмеген соң бейбақтарға,
 Киік-күн көңілдегі күйді ақтар ма?
 ...Азаннан тұрды-дағы келді жалғыз,
 Сарайшық маңындағы зираттарға.

Зираттар.
 Жалғыз нүкте сақталмастан,
 Барлығын аппақ көрпе – ақ қар басқан.
 Бұл жерде хандар жатыр әлем білген,
 Бұл жерде жандар жатыр тақтан қашқан.

Бұл жерде...
 Жә, жетеді!
 Кім жатпаған,
 Жер-ана барлығын да құндақтаған.
 ...Қасым хан сорасы ағып жылап отыр,
 Неше күн сарайында үн қатпаған.

- Өмір-ай!
 Бітер жерің осы ма еді?
 Ақ жуып арулайды сосын елі.
 ...Өткенді салады да өзегіне
 Тіс қайрап, әлденеге өкінеді.

Қар жауған, қоюлантып тұз ақтығын,
Ал, ханның көңілінде – тұзақты мұң.
Ойымен сапар шегіп мәңгілікке,
Отырды.
Жалғыз өзі.
Ұзақты күн.

* * *

Тілгілеп тіршіліктің күлте-мұңын,
Ойынның наркескенін сілте бүгін.
... Қасым ер келді ме екен бір шешімге,
Шақырды сарайына үлкен ұлын.

- Ал, балам, ақылдым ең, Мамаш ұлым,
Секілді көзімдегі қарашығым.
Сойылын соғамын деп қарашының,
Тірліктің көрдім талай нала-сұғын.

Өмір барда ақиқат – қаза бары,
Боздайды бақилықтың қара нары.
Есіңде болсын, ұлым!
Керек емес
Елімді өзгелердің талағаны!

Тірі жан таянтпастан теңдігіне,
Қазақтың қол жеткіздім елдігіне.
Жарты әлем басын иді ерлігіме,
Жауым да разы болар кеңдігіме.

Мен өлем.
Енді артымда сен қаласың,
Қазақтың қорғау үшін кең даласың.
Атақ қусаң – мансап пен шенді аласың,
Ел қамын жесең егер – ең данасың.

Көрмендер, көршілердің келекесін,
Елімнің ешкім алмай берекесін,
Қызыңды қылықты қып тәрбиелеп,
Ұлыңды жалын – жүрек ер етесін...

Ал, Мамаш, ой түйе бер сөздерімнен,
Сыр бөлісе аламын өзге кіммен?
Алдыңда отырмын-ау ақтарылып,
Әй, бірақ...
Мен қорқамын өздеріңнен...

Әкенің ой салды ма, нала-сыры,
Көтерді басын әнтек Мамаш ұлы.
Көргені – әкесінің қос жанары,
Өңменін тесіп барад қарашығы.

Намысын жүргенімен қайрап ұлы,
Балайды әлі күнге тайға мұны.
Мән бермей сөзіне оның, бар айтқаны:
- Әкетай, айтасыз-ау қайдағыны...

* * *

Соңғы күн алданбапты сөзге бөтен,
Қасым хан бір нәрсені сезген екен.
Өтті ерім, бұл жалғанды жалпақ басып,
Жоқтады ел.
Бұған қалай төзбек екен?

Ұлыға басын иіп жаратылыс,
Сол күні тына қалды дала тыныш.
Жоқтады ерке Жайық іштен жылап,
Сынды деп балдағынан дара қылыш.

Туған ер, текті елінің жорығына,
Қалың ба ед. мынау елдің соры мына?
Ақ жуып, қойды ұланын елі арулап,
Тоқтағұл. Жәнібектің қорымына.

Ақылы асып өткен сабасынан,
Құтқарған елін дұшпан табасынан.
Алаштың аймаңдайы Қасым қаған,
Жайықтың тыныш тапты жағасынан.

Құрметін көрсеткен-ді ел данаға,
Оғылан, оза шапқан ең дараға.
...Асылдың паш еткендей ақ көңілін,
Аппақ қар жауып тұрды кең далаға.

СЕЗІМНІҢ СЕҢІРІНДЕ

ҚАРА ТҮСТЕН ТАБАЙЫН БА ЖАРАСЫМ?

Керім-күннің есіңе алып қалыбын,
Сен де мені ойлайсың ба әлі күн?
Сенсең егер, мына жалған өмірдің
Кермек дәмін сен арқылы таныдым.

Кермек дәмін...
Жетпей қалып тәттісі,
Қанатынан қайырылып бақ құсы.
Тағдыр маған қара көйлек кигізді,
Жыртысының жетпей қалып ақ түсі.

Қара көйлек, қара жолак, қара гүл,
Өзегімде өткен күнге нала жүр.
Сұрқай өмір салып жатса табанға,
Серпілер ме, сұрғылт тартқан сана бір?!

Қара нөсер қара аспаннан төгілген,
Қара түнге үйір бопты көңіл де.
Қара түсті көзілдірік – көзімде,
Қара әйнектен қарап тұрам өмірге.

Өмір өзі тартса түстің қарасын,
Қара түстен табайын ба жарасым?
... Ой орманын кезіп жүріп сүріндім,
Сүрінгенім не екен десем – қара сым...

«ӨМІР» ДЕЙТІН

Кетем десең кете бер, қайтем енді,
Сезімімнің құлады-ау бәйтерегі.
Қасиеттің қақпасы тарс жабылып,
Қасіреттің ашылды айқара өңі.

Бақытым ба ең, аз күнгі, тұрақтаған,
Содан кейін сытылып, жырақтаған.
«Тіршілікте біргеміз» деуші едің ғой,
Осы сөзің шешілмес сұрақ маған.

Жүргенімде тірліктің толғап әнін,
Жоспарыңыз болғаны-ай, жолда мәлім.
...Енді маған белгілі
«Өмір» дейтін
Сахнада бір рөлді сомдағанын.

Шеберсің-ау!
Образға ене білдің,
Ене білдің, мен саған сене білдім.
«Көрерменнің» боп алдың көзайымы,
Ғашық жырын жатқа оқып көне күннің.

Менен қалмай тапалтақ, тәмпіш мұңым,
Бойдан қашып кеткендей бар күш бүгін.
«Өмір» дейтін сахнада таң қалдырар
Өртістігің керемет, әртістігің!..

ЖОҚСЫҢ СЕН ӨЗИҢ ҒАНА

Күн бүгін тұрып алды күреңітіп...

М.Мақатаев

«Күн бүгін тұрып алды күреңітіп...»,
Сонда да, жаным, сені жүрем күтіп.

Кездескен жерді айналып қазықтайын,
Ақ қарға атынды әр кез жазып дәйім.

Уайымым - (демеші несі мұнды),
Борасын жауып кетсе есімінді.

Есіме жиі алам да күлгенінді,
Тірлікте медет қылам жүргенінді.

Есіме жиі аламын сөздерінді,
Ұмытам содан кейін... өзге мұнды.

Сен сыйлаған сол жүзік қолымда әлі,
...Құрбаның болайын ба, жолыңдағы?!

Алқам да мойнымда әлі ай мүсінді,
Орал да қуант, баққа сай құсынды.

Патефоны өшпейтін торындағы,
Гүл сататын апай да орнында әлі.

Бақтағы күзетші қарт – бұрынғы адам,
Әлі қарап көрген жоқ қырын маған.

Дейсің бе, мендегі әлде, төзім дара,
Бәрі орнында.
Жоқсың сен өзің ғана.

«Күн бүгін тұрып алды күреңітіп...»,
Сонда да, жаным, сені жүрем күтіп...

КЕЛЕР МЕ ЕКЕН, ҚАНАТЫМЕН ТЫРНАНЫҢ?

Тырна келді тыраулап,
Тырна үнінен құлын-сезім бір аунап.
Қоя берді күлдір-күлдір кісінеп,
Сонау жылдың жанарынан сыр аулап.

Көкте-тырна.
Ұшып барад тізіліп,
Көп қарадым сондарынан сүзіліп.
Сағыныштың салдарынан. түскені,
Жанарымнан жалғыз тамшы үзіліп.

Тырна, тырна.
Қағып баяу қанатын,
Есіме сап ұмыт болған ән атын.
Жан сырымды жария қып жалғанға,
Көбейтуде мұңдылардың санатын.

Ұзатып сап тырналардың тізбегін,
Ескі күннен мөлдір елес іздедім.
...Сартап болған санамдағы сол күннен,
Табатын ем жүрегімнің ізгі емін.

Бір сырымды мен де айтайын – Есілге:
 Күз күнінде, кербез Кеңгір кешінде.
 Біз екеуміз қоштасатын күні де,
 Тырналарды көргеніміз – есімде...

Тырналарға көп қарадық, күрсіндік,
 Содан бері мұңлы өмірді бір сүрдік.
 ...Бір білгенім-тырналардың үнінде
 Бар екені ақиқат жай-тылсымдық.

Жылап ағып жылы ағысы жылғаның,
 Қалтыраумен қалтарыста тұр бағым.
 Сезімімді самғататын сол күндер,
 Келер ме екен, қанатымен тырнаның?..

...Қасірет-ай, кеудем астын тырнадың...

ҚАТЕЛІК

Жолыққанбыз бекер біз,
 Қателесіп кездескен-ақ екенбіз.
 Бақыт тілеп қоштасқанмын сенімен,
 Енді біздер – бейтаныспыз, бөтенбіз.

Ұсынатын өрі менен өкпегін,
 Ол күндерден алар еншім жоқ менің.
 Гүл сыйламай, мұң сыйлап ен, есімде,
 Тереземді қақпашы енді, өткенім.

Жол ұсынса жаратқаным бұралаң,
 Тағдырыма қалай қарсы тұра алам?
 Соқпақтарда сан сүрінгем, құлағам,
 Жабырқағам, жылағам.

...Секілдіміз сезімдіге жат елік,
Тастады өмір құз басына әкеліп.
«Жалған» деген бірінші аты-өмірдің,
Екінші аты-қателік.

Үкілі үміт-бұл пенденің таңғы асы,
Көңілімнің көк кептері, самғашы.
Ақ түстерді аспан менен қойды алып,
Қара нокта-тағдырымның таңбасы.

Осылайша басқа түскен нокта-өмір,
Қара таңба қара түнмен топта бір.
Азабыңның болады ма ақыры,
Айналайын, көк тәңір!..

Санам менің толса-дағы сұраққа,
Менің үшін сенің атың - жырақта.
Есіміңді (кешір мені) ұмыттым,
...Телефонды өшірмедім бірақ та...

МЕНИ ІЗДЕСЕҢ – ЖЫРЫМДЫ ОҚЫ, СОНДАМЫН

Жырларымды оқы, мейлі, жыла да,
Тек жайымды сұрама!
Кей сәттерім жұлдызды сәт болса егер,
Кей сәттерім жақын шығар кінәға.

Жырларымды оқы.
Сосын күрсінгін,
Күрсініспен мен де өмірді бір сүрдім.
Кей сәттерде жерді құшып жыладым,
Кей сәттерде мына өмірге құлшындым.

Жырларымды оқы.
Сосын мұңға бат,
Жанарыңнан мөлдір тамшы жылғалап.
Қиялыма құлаш ұрдым
Көңілдің
Парағына салып алған сұлбалап.

Жырларымды оқы.
Сосын қуан бір,
(Өзегінде өзің сүйген жыр-ән жүр).
Көкке мені ап кетеді кей кезде
Тұяғымен жер тарпыған құлан-жыр.

Жырларымды оқы.
Сосын толқығын,
Орындарын толтырып бір олқының.
Жырларымның жанды жерін табарсың,
Сезімдердің сүзіп көрші толқынын.

Тіршілікті өз әлімше толғадым.
Мені іздесең – жырымды оқы, сондамын.
Шыңға шықсам көз тігем де қияға,
Ұшпақ болып қанатымды қомдадым.

Жырымды оқы – сондамын...

ҒАШЫҚТАРҒА ТОСЫН ІЗ

Көп отырдым жағасында Есілдің,
Ойға баттым.
Сосын сені кешірдім.
Тіршілікте табылмаған шешімі
Түйін едім, шешілдім.

Өмір-өзен.
Аға берер тоқтамай,
Біз – пендеміз.
Шыққандайын жоқ қарай.
Тізгініңді берсең егер тағдырға
Алады екен ноқталай.

Бір еді ғой қашаннан-ақ жырымыз,
Бір еді ғой қашаннан-ақ сырымыз.
Не табамыз, бес күн мынау тірлікте
Кінәласақ бірімізді-біріміз?

Кешірейік.
Дұрыс болар – осымыз,
Солай салсақ ғашықтарға тосын із.
(Біз, негізі, мейірімге шөлдеген
Көп жандардың досымыз).

Ерке Есілдің жағаны ұрған толқыны,
Ұмыттырды арадағы олқыны.
...Самолетпен самғаймын мен сен жаққа
Осы бүгін.
Ойландырмас жол құны...

**ҰЛЫТАУДЫҢ СОЛ БІР
АЙЛЫ ТҮНІНДЕ...**

Махаббаттың маздап жанып шырағы,
Сезімдерге ерік бермей ғашықтық.
Біздер үшін-биіктіктің тұрағы,
Қол ұстасып, тау басына асықтық.

Көңілімнің көбелегін аулаған,
Сиқырлы бір сезім бардай үнінде.
Жанымызды ұлы сезім баураған,
Ұлытаудың сол бір айлы түнінде.

Тау басында-армандардың ақ туы.
Ақ сезімнің жария қып санатын.
...Менің үшін-махаббаттың аққуы,
Ұлытаудан қаққан еді қанатын.

Көңілімнің көбелегін аулаған,
Сиқырлы бір сезім бардай үнінде.
Жанымызды ұлы сезім баураған,
Ұлытаудың сол бір айлы түнінде.

Өшпестей боп жазылған-ды жүрекке,
Сол күндерді ән етемін, жыр етем.
Тіреу болған, арман менен тілекке,
Ұлытауда-сезімдер де ұлы екен!..

КЕЛЕР КҮНГЕ КЕСЕМДІ! ...

Не дей алам мұнысын-
Көңіліме мұн кірді.
Шыдамымның шынысын,
Сайқал-уақыт сындырды.

Алды, міне, тағы да,
Тынышымды, ұзақ таң.
Ұмтылғанда бағыма,
Шалынамын тұзаққа.

Қашан татыр таңдайға,
Тіршіліктің тәтті әні?!
Тас атады маңдайға,
Сұр тірліктің сақпаны.

Зор дегенім – сор болып,
(Қарғыс айтқам түсіме).
Өр дегенім – ор болып,
Жиі түсем ішіне.

Досым менің!
Хал ұғар,
Түсін, мендей пендені:
Бөшке өзгеде – балы бар,
Мұң көзесі – мендегі.

Есеңгіреп күн кешкем,
Қайғы болып шаттығым.
Сольп сабыр гүл-дестем,
Басын бұрып бақ-күнім.

...Жазылмаған бағыма,
Жіберу бір есемді.
Ұсынамын тағы да,
Келер күнге кесемді!..

ШОШЫТПА МЕНІ

Белес боп қалып - биік дегенім,
Шағылды тауым тағы да.
Өсек-өмірге күйіп беделім,
Құлағам көз жас қағына.

Осылай мен де құлап – тұрғанмын,
Жігерді жанып жырыма.
Қайғыны сосын... лақтырғанмын,
Өткен күн деген ұрыға.

Тұрғанмын.
Сосын қадам жасадым,
Алдағы аппақ тілекке.
Тап болып залым – заманға сағым,
Түсірдім жүкті жүрекке.

Ақ таңға айттым армандарымды,
Үзе алмай жібін үміттің.
Жаратқан басқа салғанда мұңды,
Өмірдің сырын шын ұқтым.

Шаттық шеңбері шақырды мені,
Тырмыстым аяға... тістеніп.
Тағдырдың мынау, ақырғы кегі,
Шошытпа мені, түске еніп.

Қол создым талай кұлаған жанға,
Тағдырдың көрген талайын.
...Сақтаған маған сыбағаң бар ма,
Алдағы күнім-арайым?..

КӨГЕРШІН ЕЛЕС

Көз салатын өз бағыңа, қолдағы,
Жаратқанның жазуына не дерсің?
...Қос қанатын баяу қағып, қонғаны,
Тереземнің алдына кеп, көгершін.

Арын сатқан мансап пенен мінбеге,
Адамдардан іздейді ме арайды?
Қозғалысы тоқтамайтын түнде де,
Көше жаққа жаутан қағып қарайды.

Аяулыны айналдырар аярға,
Күткені не, күлдібадам көшеден?
Құс көңілі не нәрсеге қаяулы,ә,
Кермек мұңды татқандайын кеседен.

Ақ шуағын әкеледі таңдар қай,
Шат-тірлігін берер ме екен жиғанын?
...Жер бетінде жем шашатын жан қалмай,
Торыға ма?
Сыры маған беймәлім.

Қамықты екен, қайғырды екен несіне?
Отыр әлі көңілсіздеу, бұйығы.
Оралды ма, түсті ме екен есіне,
Өткен күннің өрті менен күйігі.

Қос жанарын жұма қойды міне, енді,
Көше жаққа қарады да, қамығып.
Сол бір сәтте жан-әлемім түнерді,
Жыр-жүрегім ауыр ойдан жанығып.

Кербез-керім күндеріме келесі,
Ой салатын осы жайға не дерсің?
Өткен шақтың шығар, бәлкім, елесі,
Тереземнің алдындағы көгершін?.

ӨЗІҢЕ – ҚҰЛШЫЛЫҚ...

Сүрінгем, құлағам,
Егіліп жылағам.
Біреуді жек көргем,
Біреуге ұнағам.

Шалқығам, шаттанғам,
Масайрап, мақтанғам.
Тап болып құзға сан,
Құлауға шақ қалғам.

Ес жиып тасырдан,
Көңілім басылған.
Сипаған емес-ті,
Тағдырым басымнан.

Шаттықтан гүл өргем,
Қайғыдан түнергем.
Әділдік жолында,
Құрбан боп, мың өлгем.

Толқыдым, тасып тым,
Бірі боп ғашықтың.
Бүгінгі күнімнен,
Ертеңге асықтым.

Тойып та секірдім,
Тоңып та секірдім.
Салмақты, сарабдал,
Бір ойға бекіндім.

Ертеңге ұмсынып,
Шаттанып, күрсініп.
Жүретін бар жандар,
Осы екен тіршілік.

...Өзіңе-құлшылық...

КҮТУДЕМІН МЕН СЕНІ...

Әлі есімде, сенің сол бір сәттерің,
Өзің жайлы жырға толды дәптерім.
Көңіліме көктем болып келдің де,
Жаным сенің сезіміңнен тапты емін...

Тапқан жаным тұрақ дәйім,
Қалай сені ұнатпайын?
...Арманымның аққу құсын,
Құлатпайын, құлатпайын!..

Жаратқаным жазған екен бізге мұң,
Алыс кеттің, сезіндіріп күз демін.
Сені іздедім күзгі бақтан күн сайын,
Сені іздедім, жаным, сені іздедім.

Тапқан жаным тұрақ дәйім,
Қалай сені ұнатпайын?
...Арманымның аққу құсын,
Құлатпайын, құлатпайын!..

Өзің едің нық тірегім, еңселі,
Көңілімнің басылмай жүр кемсеңі.
Келешектің кемесіне мінейік,
Күтудемін, күтудемін мен сені!..

Тапқан жаным тұрақ дәйім,
Қалай сені ұнатпайын?
...Арманымның аққу құсын,
Құлатпайын, құлатпайын!..

ТАУ ГҮЛІ

Жүргенменен жанарыңа күлкі еніп,
Сезім тұрды ұяндыққа бүркеніп.
...Есіңде ме, сол көктемде сен таудан,
Әкелгенсің мына маған гүл теріп...

Тау гүлдерін жинадың да,
Жалғыз маған сыйладың ба?
Сол сәттердің әуені бар,
Көңілімнің күй-бағында.

Құшақ толы таудың гүлін ұсындың,
Сонда, жаным, жаныңызды түсіндім.
Гүлді құштым, қызғалдақтай қызардым,
Ұяң едім, үн қатпадым, қысылдым.

Тау гүлдерін жинадын да,
Жалғыз маған сыйладың ба?
Сол сәттердің әуені бар,
Көңілімнің күй-бағында.

...Өтіп өмір, басқа түсті қанша мұң,
Бала шақтан бұлдырайды сан сағым.
Санамдағы сарай кілтін ашатын,
Тау гүлінің жұпар иісін аңсадым.

Тау гүлдерін жинадың да,
Жалғыз маған сыйладың ба?
Сол сәттердің әуені бар,
Көңілімнің күй-бағында.

СҮЙГЕНІМЕ ШИПАҢДЫ БЕР, ЖАРАТҚАН

Нәзік мұңның таптың – дағы иесін,
Қасіреттің тағы жақтың күйесін.
Уа, тағдырым!
Бар ма азабың тағы да,
Жібер маған, сына, ақынның киесін!..

Қос қолыңды сал да менің жағама,
Сілкіле бір!
Сезімімді сабала.
Толқыныңмен төпеле де тұншықтыр,
Лақтыр сосын жағаға.

Сұрамаймын сенен, тағдыр, сый дара,
Мен ризамын у себілген сыйға да.

Маған жібер, қасіреттің барлығын,
Өтінерім – сүйіктімді қинама!

Мен мінезге дей алмаймын – жарлымын.
Арқама сал, көтеремін ар жүгін.
Өтінерім – сүйіктімді қинама,
Маған жібер, қиындықтың барлығын.

Шаттық күннің кешпестен – ақ шалғынын,
Күрсінуге өтіп жатыр бар күнім.
Сүйгеніме шипанды бер, жаратқан,
Мейлі, мендік бола берсін зар – мұңың.

Сан сұрағы сарсылтатын сананы,
Менің жаным – сынақтардың алаңы.
Ұрламашы, жанымды ұғар сол жанды,
Тырнамашы, жүректегі жараны.

Тағдыр әлі тартып келед балақтан,
Қуанышын сыйлар ма екен әр ақ таң?
...Сүйіктімді аман сақта, әрдайым,
Уа, құлшылық бір өзіңе жаратқан!..

БАҚЫТ ДЕГЕН ҚАНДАЙ ЕКЕН ОЛ ӨЗІ?

Болсам керек шын ғашық,
Әлі отырмын, жүрегімді мұң басып.
Бір сен үшін дүниені тәрк етіп,
Кетейін бе, қиялар мен шыңды асып?

Кетейін бе?
Жетейін де өзіңе,
Елжірейін баурап алар сөзіңе.
Бар әлемнің сыйып тұрған мейірімі,
Көз алмастан жәудіресем көзіңе.

Бірақ. бірақ...
Таппай жүрмін амалды,
Бұзар күшті, арадағы қамалды.
Түс көремін:
Тәтті елес те – бас жағы,
Соңы – сұмдық!
Сан шошыдым таң алды!..

Мейлі. өзгелер «тілек» арнар табадан,
Сезім – бұлақ суалмасын сағадан.
Қасиетті қанжығамнан тастамай
Қасіретті алсам ба екен жағадан?!

Жылдарым – ай, бақыт берген, мұң берген,
Сан күлгенмін, сосын... жылап күн көргем.
...Бақыт деген... қандай екен ол өзі,
Оны көрген секілдімін бір жерден.

Бақыт деген, әлде жаным, сен бе едің?
Қадіріңді білмедім бе?
Пендемін.
Көздегі судың ішкем кермегін,
Ел шагтанса – таусылмайды менде мұң.

Тылсым сырын түндер айтқан, күн күлген,
Қайран күндер, қол ұстасып, бір жүрген.
Тағдыр тағы не жазды екен маңдайға,
Кім білген?..

ҒҰМЫРЫМДЫ ҚЫЛАР ЕДІМ АЙЫРБАС

Жаным менің!
Сезгенімде дертінді,
Қасірет кеп байлап алды еркімді.
Музам менің әкелді де мөлдір мұң,
Шемен – шерім өлең болып шертілді.

Токмейілге төр ұсынған тіршілік,
Екеумізге сала берді қырсығып.
...Көргенімде солғын тартқан жүзінді,
Жаным қалды түршігіп.

Төзімімнің терезесін сындырып,
Жүрегіме кеткендейін мұң кіріп.
Күміс күлкім күңіренді, күрсінді,
Ал, шаттығым жібергені шыңғырып.

Жаратқаным, тебем десең – дайын бас,
Тағдырым – ай!
Азаптаудан тайынбас.
...Жаным, сенің жалғыз сәттік күлкіңе,
Ғұмырымды қылар едім айырбас.

Тағдыр – осы, мызғымайтын тас қамал,
Уа, дәрігер, дертке бар ма басқа амал?
Асылымның киналғанын көргенде,
Жанарымнан жылжып ағып жас тамар.

...Оралайын өзің жайлы жайтқа мың:
Жаным менің!
Не тілейсің?

Айт бәрін!

...Құс кеп жатқан көктем еді бұл мезгіл,
Бақыт құсы, жөн болмайды қайтқаның!

Келер күннен күтем ізгі мен дерек,
Шаттық әні, қала көрме кенжелеп.
...Жаным менен жүрегімнің бөлшегі,
Айта көрме «енді маған келме» деп...

Жаным менің, жатырсың – ау қинала,
Сен жазылсаң – болмас маған сый дара.
...Асылыма шипанды бер, шипанды,
Жаратқаным!
Лә иллаһи илаллаһ!..

*Ақын қыз! Саған деген жүрек дүңгілімді осы ой
ұшынағы арқылы ұғарсың!*

Ә.-ның Sms арқылы жолдаған хатынан

ҰШАҚТАҒЫ ОЙ

Құлан иек таң қылаулап атқанда,
Тыныштыққа әлем ұйып жатқанда.

Биіктікке, метрменен он бір мың,
Самғаған сәт, бар санамды көндірдім.

Сорғаладым, жерге жыр боп құйылдым,
Жаратқанға сыйындым:

О, Жаратқан!
Бір өзіңе сыйындым,
Пендең едім, сезім бұзған күйін мың.

Жаратпадың, шүкір, мені тексіз ғып,
Санамдағы сүрлеу соңы – шексіздік.

Ақын қызды, жырдан тапқан зор бағын,
Қолдай бергін, қолдағын!

Татқызбағын, тірлікте енді сор дәмін,
Тәттілерге толтыра бер жол қабын.

Әрқашанда бакқа бұрсын ат басын,
Дарияда жүзсін дәйім, батпасын.

О, Жаратқан!
Қаламына қуат бер,
Кеселдіні айықтырар күн сайын.
Қанат қаққан өлеңінен суат бел,
Алсын нәрді, алып күшті әрдайым.

Жырлары оның екпінді боп дауылдай,
Кісәпірлер жүрсін әрең, ауырлай.

...Еріккеннің бола алмаған ермегі,
Қара өлеңді сағындым-ау, жердегі.

Шалқарыңнан шәрбат шырын ішейін,
Жерге өлмейтін жырларыммен түсейін.

...О, Жаратқан!..

ОСЫНЫҢ СЫРЫ НЕДЕ ЕКЕН?

Кеудеңе қойып басымды,
Солықты баспай, жыласам.
Сонда сен сүртіп жасымды,
Жайымды менің сұрасаң.

Аспанға қарап, тұнжырап,
Айтар ем саған жайымды.
Тыңдарсың, бәлкім, шын жылап,
Пікірлерімді пайымды.

Сырларым менің – мұңдылау,
Сырым мен мұңым – егіз-ді.

Талғажау болып – тұнжырау,
Бойлағам терең теңізді.

Мінезді дейді ел мені,
Кінәлімін бе осыған?
Тіршілігімнің теңдеуі,
Шешілер ме екен?

ТОСЫЛАМ

Менімен бірге егіліп,
Менімен бірге қуансаң.
Менімен бірге езіліп,
Менімен бірге жұбансаң.

Кеудеңе қойып басымды,
Сольқтықты баспай, жыласам.
Сонда сен сүртіп жасымды,
Жайымды менің сұрасаң.

Амал не?
Жоқсың қасымда,
Алдында көздің – елесің.
Жанардан тамған жасым да,
Күтеді сүртер егесін.

Айтайын енді...
Ұнайсың.
Осының сыры неде екен?
Жайымды қашан сұрайсың,
... Үн қатпай қойды телефон...

КӨКТЕМ ЕКЕН...

Көңіл тіпті сене алмас,
Қара таспен теңдес пе ең?!
...Ұмыттың ба?
Ең алғаш
Күнімізді кездескен?

Көктем.
Ғажап айнала,
Гүлге айналған көк белі.
Аймалайтын жай ғана,
Қос жанарың тек мені.

Жүзінде еді – жиғаның,
Айналдың ба жұлдызға?
Гүл әкеліп сыйладың,
Гүл мінезді бір қызға.

Қайта оралмас бір сәт бар,
Ол сәт – сол сәт, расым!
Көңіл толқып, сыр сақтар,
Кеңге жайды құлашын.

...Алыстағы армандай-
Сол бір сәттер, сол шақтар.
Еске көп жай салғандай,
Мөлдіреген моншақтар.

Сол кез тағдыр – несіпті,
Біреу айтса – сенбес ем.
...Қағып тұрған есікті,
Көктем екен.
Сен десем...

БІР КҮНГІ ЖҰМАҚ БЕРЕ ГӨР!

Жалғанмен сансыз жағаласқанмын,
Сілкілеп, мейлі, жатса да.
Сырымның құлпын саған ашқанмын,
Мінезі жібек, жақсы аға.

Тарпаң тағдырым таяқтағанда,
Жығылғам...
Сосын жылағам.
Түн ауып, ақ таң таяп қалғанда
Түс көргем.
Бақыт тұр аман.

Арманға аппақ ұмтылдым ерен,
Орнымнан сосын тұрдым да.
...Кісәпірлердің құлқынын көрем,
Қазағын тартқан құрдымға.

Күндерім кейде теріс қараған,
Ауыртпай басын хал-демім.
Жығылыш жатып, жеңіске қадам
Жасаған сәтім бар менің!

Көңілде сол кез қалған ән-жырдың
Табылар ма екен жалғасы?
Арқаға құйып жауған жаңбырды
Жырлашы, жүрек!
Талмашы!

...Жақсы емес-ау, бұл тегі,
Көзің қандай ызғарлы?

Мін іздедің тағы да,
Өп-өтірік кінәлап,
Бақытымның бағына,
Кірген біреу сыналап...

P.S.

Айтсам осы – шешімін,
(Мұның бірақ несі мін?)
Сен кінәлі болсаң да,
Мен сұрайын кешірім...
Келісесің бе?..

ОЙЛАМУҒА ТИІСТІ ЕМЕС ШЫҒАРМЫН...

Болып едім ұмытпақ, тағы түстің есіме,
Осы сені, білмедім, ойлайды екем несіне?
Алдамақ боп өзімді, әр нәрсеге танданам,
Жоқ екенін аңғарам, сенен жақын жан маған.

Жүрейін деп жаркылдап, өп-өтірік күлемін,
Күлемін де қадірінді сезінемін, білемін.
Бөлмек болып ойымды, үңілсем де кітапқа,
Қиялымда жүремін тек өзінді құшақтап.

Елмен бірген отырам, тамашалап фильмді,
Әлдилейді бірақ та, көңілімді күй мұңды.
Ән тындаймын, әншінің әуеніне тербеліп,
Сол сәттерде қалмадың неге ғана сен келіп?

Баяғы бақ,

Сол бақты жалғыз кезген кезімде,
Оралмадың сен маған, су септің-ау сезімге.
Көк аспанның көз жасы алақанға тамғанда,
Жаным жалғыз болсам да, сыймай кетем
жалғанға.

Болып едім ұмытпақ, тағы түстің есіме,
Осы сені, білмедім, ойлай берем несіне?

Неге?

Неге?

Мен осы сені ойлауға құмармын,
Ойламауға тиісті емес те шығармын...

НЕГЕ ОЛАЙ?

Жанарымнан моншақ үздім,
Түн жарымда, тағы да.
Тағдыр неге сонша бізді
Байлады удың қағына?

Арманымыз асқақ еді,
Шырындайын тәтті еді.
Бізді шыңға бастап еді,
Биіктегі бақ лебі.

Саған шексіз сеніп едім,
Күнде көріп түсімде.
Құшағыңда еріп едім,
Селкеу болмай ісінде.

...Ал, бүгінде басқа – бәрі,
Мөлдір мұңым – жақтасым.

Тағдырымның тас қамалы
Тарс бекіткен қақпасын.

Сезім сөйтіп тұйықталған,
Сүлдері қап тағатым.
Өсек-өртке күйіп қалған,
Қияға ұрған қанатым.

Мен қақпаймын есігіңді,
Кеткен бақыт, мезгілсіз.
...Есіме алсам есіміңді
Күй кешемін дегбірсіз...

Неге олай?..

... САҒАН ӨЛЕҢ ЖАЗУДАН

Қонырау да соқпадың,
Ұмыттың ба, шынымен?
Басымдағы нөқта-мұң,
Тұқыртады түнімен.

Музамменен мың жылап,
Таң атады тұнжырап.
...Сенсіз маған, кеткендей
Қияметке күн құлап.

Болғаны ма күн ғаріп?
(Кешір, кетсем жынданып.)
Жаз күнінде барады,
Жүрегімді мұң қарып.

Өп-өтірік күлемін,
 Өп-өтірік жүремін.
 ...Алдымдағы ақпардан,
 Елес берді түр-өңің.

Елес болған – ертеңім,
 Жан ем.
 Сырды шертемін.
 ...Саған өлең жазудан
 Шаршамаймын мен, тегі...

ТАБАЛАМАСЫН ТҮНДЕРІМ

Құлдырау болып, биік дегенім,
 Сүріндім, сосын құладым.
 Сипады бастан сүйікті өлеңім,
 Ағыл да тегіл жыладым.

Шыдамымды сан сынады ақпан да,
 Төзгенмін талай.
 Шыдағам.
 Жылғасы жанның жылап аққанда,
 Жарысып мен де жылағам.

Жылағанымды көрдің бе, жаным,
 Көңілден аққан көз жасым.
 ...Жабайық, жаным, сол күнге бәрін,
 Шарасын шердің қозғасын.

Құлатпа, менің таянышымды,
 Сенгенім – келер күндерім.

Білдірме бірақ аянышыңды,
Табаламасын түндерім.

Келер күн.
Сені жыр ете берем,
Қалғанша, мейлі, сүлдерім...

КЕШІРЕ ГӨР САЯБАҚ...

Сен біздерді тұрушы едің аялап,
Айналайын, сая-бақ.

Бізге сая болып едің, көк терек,
Тұрғандайсың енді маған өкпелеп.

Таң торғайы, әнің неге мұңдылау?
Жаныма әкеп салғандайын қылбұрау.

Біздің сезім кеткен соң ба, сұйылып,
Көшелердің шамы қапты қиылып.

Бұрын бізге жымыңдаушы ең, жұлдыздар,
Енді маған сеуіп тұрсың түнгі ызғар.

Шуағыңыз қайда кеткен, жарық күн,
...Жарық күнде жол таба алмай зарықтым.

Кешіре гөр.
Осындаймыз.
Өктембіз,
Көшедегі гүл сататын көктем-қыз.
Бұрын бізді тұрушы едің аялап,
Сұрғылт тартып кетіпсің-ау, саябақ.

Дәл бүгін-ақ кезіп кетіп жер бетін,
Табам анық келер күннің келбетін...

ЖАНЫМ МЕНІ ЖАУРАТПА!..

Пайымсызы бірін-бірі пышақтап,
Мына дүние бара жатса ұсақтап,
Қорғап мені мына қорқау тірліктен,
Алшы, жаным, құшақтап.

Көз алартып кесірліктің қандені,
Адалдықтың біткен кезде хал-демі,
Тастай сал да таусылмайтын тірлікті,
Келші маған.
Құшағыңа ал мені.

...Аспаныма қара бұлт кеп төнгесін,
Табанымнан алмай тірлік шөңгесін,
Сезіміңді алғам, жаным, құндақтап,
Сондағы ойым – сендік сезім өлмесін!

Өзге ойларды тізерлетіп, бұқтырып,
Сені ойладым, жанарыма шық тұнып.
...Келер күннен кесірлікті сезе ме,
Түніменен көршім иті шықты ұлып.

Не деп кеттім?
Кесірлігің аулақ қап,
Енейікші, бізді күткен нау-баққа.
Жаз да бітті.
Күз келеді күні ертең,
Жаным, мені жауратпа!..

БҮГІН АНЫҚ ТАНЫДЫМ!

Сансыз ойлар сендей көшті басымда,
Шарап ішіп, сен отырсың қасымда.
Сенің санаң тартқан сайын буалдыр,
Ширығамын, мен айналып жасынға.

Ширығам.

Сағым болып алыстаса сүйрік-ән.
...Ібілістер сені айналып ұшып жүр,
Жаратқанның күтіп жалғыз бұйрығын.

Сен отырсын. екі жағаң – жайлауда,
Мен отырмын, құс-көңілім – байлауда.
Бөтелкеден екі қолың айырмай,
Серт бересің, «Тура жолдан таймауға».

Серті несі?

Өзге сөзің жай қалып,
Сәлден кейін қала бердің шайқалып.
Шишадағы сайтан ісі,
Қалғаны
Сөзің менен іс арасы байқалып.

...Сен жамапсың, жұмыр жердің жарығын,
Енді бұздың жасандылық қалыбын.
Шарап әкел, даяшы қыз, «серіге»,
Бүгін анық таныдым!..

ТАЛАЙ-ТАЛАЙ ТЕПЕРІШКЕ ТӨЗГЕН ЕК

Қайтейін мен сөзді елеп,
Өзге жандар өмір бермес өзгерек.
Сен екеуміз сезім ортақ сол кезде,
Талай-талай теперішке төзген ек.

Көтергенбіз, тағдыр басқа салғанын,
(Тәңірінің талғамындай – талғамым).
...Күні кеше жүруші еді қокыста.
Қарқылдауын қарашы, анау қарғаның.

Ізімізге еріп әр кез ізгілік,
Үкілі үміт тұратұғын үздігіп.
Сендік сезім биік еді аспаннан,
Алаулаған Алма қызда – қыз-қылық.

Сескенбедік анау айтқан сөзден біз,
Талай-талай қиындыққа төзгенбіз.
Қорқытпады қылышы бар қысың да,
Тұнжырап кеп төбемізден төнген күз.

Қайтейін мен сөзді елеп,
Өзге жандар өмір бермес өзгерек.
Сен екеуміз сезім ортақ сол кезде,
Талай-талай теперішке төзген ек.

Сол ұранды, жаным, әр кез енші ғып
Жүрмін әлі.
Жұртқа жасап кеңшілік.
Өзге жанға көрсетпеспін өктемдік,
Кеткенінше, жыр-кеудемнен дем шығып...

Талай-талай теперішке төзген ек

ТЕК ҚАНА СЕНІ СҮЙЕМ!

Мейлі,
Қайғырта бер, сен мені мұңайта бер,
Сезімімді сыналап сыр айта бер.
Тек қана сені сүйем.

Мейлі,
Шөліркетіп әрдайым мейірімге,
Лақтыра бер, тұңғиық иірімге.
Тек қана сені сүйем.

Мейлі,
Мекен етсем – етейін мұң сағасын,
Жанарымды түнек кеп тұмшаласын.
Тек қана сені сүйем.

Мейлі,
Алып қой да алдымнан айбынымды,
Толтырып бер қалтама қайғы-мұңды.
Тек қана сені сүйем.

Мейлі,
Сөндір-дағы санадан шырағыңды,
Суалта бер сезімдей бұлағыңды.
Тек қана сені сүйем.

Мейлі,
Жылата бер, ұсынып жиі мұңды,
Құлата бер арман-тау – биігіңді.
Тек қана сені сүйем.

Жаным!
Күтесің бе, сен менен күй еңселі,
Сүйем сені, тек қана сүйем сені!..
Мейлі...

СЫР АЙТШЫ, ДАРА ҚАЙЫҢ

Сыр айтшы, дара қайың,
Жыр қылып, бар әлемге таратайын.
Тау-ата оянсын да, сіліксін бір
Ақ қардан баса киген малақайын.

Алқынған, арындаған ақ бұлағым,
Далама хабаршы боп шапқыладың.
Көгімде күлімдеген күнім, менің,
Жаныма жақсылықтың жақ шырағын.

Мойныма тақсындағы ай алқасын,
Сәулесі санама кеп аялдасын.
Түннің де жанарынан тамшы тамсын,
Тамылжып ататын таң таянғасын.

Жұлдыздар (көп жырлаған Тұмаш ағам),
Сыр толы сыйлығым деп мына саған,
Сүңгітсін саусағыма жүзіктерін,
(Жадырап күледі екен, ұнаса адам).

... Сырына ақ қайыңның қанайын да,
Жырымның жалынына жанайын ба?
... Қайыңға құлак түрдің, тынышталың,
Сыңғырлап не тұр екен сарайыңда?..

КӨҢІЛІМНІҢ КӨРКІНЕ КӨЗІҢДІ САЛ

Қараймын да мен сенің көңіліңе,
Салмақ жүктеп аламын өміріме.
Жаспен толған шарасы жанарымның,
Шақ қалып төгілуге.

Бас қатырмай тірліктің толғамына,
Сен – ризасың, айтқаның болғанына.
Басын мүжіп бүгіннің сен отырсың,
Көңіл бөлмей келешек жол қамына.

Көңілімді керіп ап желкеніме,
Мен отырмын, мұң шағып ертеңіме.
Маужырайсың сен болсаң, манаурайсың,
Әжем айтқан сеніп қап ертегіге.

Сол күндер-ай!
Бәрінен биік едің,
Биік едің, мен сені сүйіп едім.
... Сол күндердің сарғайған сағынышы,
Мазамды кеп алады жиі менің.

Шыдамымды шарыққа қайрап алып,
(Сен туралы шығармын жайға қанық).
Байқағаным – бейдауа тіршілікте
Жоғарыда жұлдызың.
Айдан анық.

Жаймас, сірә, біздерге ән құлашын,
Мінезіңе қашанғы жан шыдасын?
... Көңілімнің көркіне көзіңді сал,
Жанарымның татып көр тамшы жасын...

ОРАЛУ ЖОҚ ӨТКЕНГЕ

Жанары ма ең жанымның, мөлдіреген,
Жұмақ па едің, жаралған бағына елдің?
... Жас шағымның жалауы желбіреген,
Елге келдім.
Кеңгірге тағы келдім.

Кеңгір өзен толқиды баяғыдай,
Жағасында өткеннің ізі жатыр.
Өткен күнге жанымды жаям ұдай,
Қабырғасын көңілдің бұзып ақыр.

Самал желің – жаныма жақын, ізгі,
Толқындарды тербеткен майда леппен.
Өз қолыңмен жазып ең атымызды,
Таппай қалдым сол тасты.
Қайда кеткен?

Оралу жоқ енді сол нау-шағыма,
Енді саған тартайын несіне өбек?
...Кеңгірде әкеп сен таққан саусағыма,
Жүзігіңді лақтырдым Есілге әкеп...

СУРЕТІНЕ ҚАРАП СОЛ ЖАННЫҢ...

Қанатыма құлқын байлап қорғасын,
Күндер өткен, гүл теретін көгалдан.
Ешкім мені іздемейтін болғасын,
Мен де ешкімді сағынбайтын боп алғам.

Сағынбаймын!
Сағынамын несіне,
Сағымдай боп барлығы да жоғалған.
Бақыт келіп қарап тұрды тесіле,
Бірақ оған сенбейтұғын боп алғам.

Жамылғым ол – жасы тамған жабығыс,
(Естілмейді бұл пәтерден жыр-ән көп).
Бар әлемдік сартап болған сағыныш,
Төбеме кеп кілкіп тұрар тұман боп.

Миығыма жиып алып мекерлік,
Мен айтайын бүгін сізге күпірлік:
Сағынышка қарсы атуға жетерлік,
Қаталдықтың барына да шүкірлік!..

Санам менің толып кеткен сұраққа,
Тәнімнен тыс күн кешетін болғанмын.
Сағынбаймын.
... Кей кездерде бірақ та,
Суретіне қарап қоям ... сол жанның...

ҚИМАЙ ҚАЛДЫМ ТАҒЫ ДА...

Болып па еді мен бейбақта мұңсыз күн,
Тамырыма тас байлаған тіршілік.
Бүгін сенің туған күнің ...
Үнсізбін,
Бар тапқаным – жылап алдым тұншығып.

Бақытымның алма тергем бағынан,
Әлі есімде, ғажап еді-ау сол бір кез.
... Бүгін мұңнан мөлдір моншақ тағынам,
Жасқа толып мөлдір көз.

Кім кірлеткен, көңілдегі дәптерді,
Жаным жапа шекті, менің жарқыным.
Сақтайын деп сол бір шуақ сәттерді,
Саған сағат сыйлап едім, алтыным.

Өмір – осы, өзің менен шеттедің,
Сол сәттерде маған мәңгі мұң кірген.
Бақытымның тез аударған беттерін,
Мен сыйлаған сол сағат па?
Кім білген?..

Жанарымнан аунап кетіп жарты әлем,
Солай, солай.
Мендік бақыт тоналған.
Шемен болған мендік шердің шарты – ерен,
Мен сағатты жек көретін боп алғам.

Сол сағат па?
Себеп болған бұл жайға,

Сірке суын сеуіп кеткен бағыма?
... Лактырмақ ем қолымдағы сағатты,
Қу дүние-ай!
Қимай қалдым тағы да...

ШӨЛДІ КЕЗЕМ СЕН ҮШІН

Келем деп ең – келмедің,
Хабарыңды бермедің.
Қалды дейсің, жаным-ау,
Сенен басқа менде кім?

Сағындырдың соншалық,
Мен отырмын томсарып.
Шөлді кезем сен үшін,
Қара нарға қом салып.

Сағындырып сан атың,
Жанардан жас таматын.
Көкті кезем сен үшін,
Сұрал құстың қанатын.

Обал – сезім текке өлсе,
Сүю керек тек менше.
Сағынамын мен сені,
Жер астына жеткенше...

СЫРЛАС, ТАҒЫ БЕРІШПЕН

Сенің үшін керістім-
Айтқаным келіскін!
Көңіліне өткеннің,
Қатып қалған берішпін.

Жанарыма жас толып,
Қатып қалғам тас болып.
Көз жасымнан көрмәдік,
Жасап ішкен тас-қорық.

Көңілдегі көз жасым,
Шеріңізді қозғасын.
Амал бар ма?
Тұлпардан
Тұғырларың озғасын...

Жанарыма қарашы,
Жас жуады шарасын.
Қайтем,
Қарға ақкумен
Тауып жатса жарасым?

Бермес саған теріс дем,
Сырлас, тағы берішпен.
... Көңіліңе сенің де,
Көшіп алам.
Келіссең!..

ТҮБІ САҒАН БАРАРМЫН

Күндіз күлкім қашқан-ды,
Түнде ұйқым қашқан-ды.
... Қарғайын ба, қайтейн,
Мені ұқпаған аспанды?

Қарғайын ба?
Қайтемін,
Білсең егер айт емін.
... Жылап тұр ма аспан да?
Болмас, сірә, әй, тегін...

Көңілімде – сұрақ кіл,
Аспан неге жылап тұр?
Солқылдайды, ышқынып,
Сенбесеңіз – құлақ тұр.

...Жаулап алып есіл мұң,
Аспан, сендей тесілдім.
Ақтарылған Алманы,
Кешіре алсаң – кешіргін.

Қатуланып қабағым,
Тарс айрылды таланым.
... Естен шығып кетіпті,
Түбі саған барарым...

ЖҮРЕККЕ ӘМІР ЖҮРМЕЙДІ

Есінде ме, гүлге оранған сол көктем,
Бақытты шақ, біздер алғаш жолыққан.
Қуаныштан аспан жасын көлдеткен,
Бақытым деп сені таптым.
Соны ұққам.

Бұлт басып арай-таңымды,
Көңілім сенсіз күлмейді.
Түсінші, менің жанымды,
Жүрекке әмір жүрмейді.

...Мұнмен өтер деп білмегем мұнша айым,
Жанымды сен қалай ғана сезбедің?
Көз алдыма оралады күн сайын,
Алғаш маған гүл сыйлаған кездерің.

Сақтап өмір сол бір салқын қалыбын,
Маған мәңгі тарқамайтын мұң берді.
Жүрегіме сақтап жүрмін әлі күн,
Сол күндерді, сен сыйлаған гүлдерді.

АҚ ҚАНАТТЫ ЛЕБІЗДЕР

ТАУЛАРМЕН БИІКТІГІ ТАЛАСАТЫН

*(Заң ғылымдарының докторы, профессор,
ҚР еңбек сіңірген қайраткері
Ағыбаев Арықбай Нүсіпәліұлына)*

Ойының қалыңдығы – ормандайын,
Жанына шарапаты толған дәйім.
Жас өскін жел өтінде қалмасын деп,
Болатын бәріне де қорған қайың.

Танытқан терең ойлы ғалымдығын,
Есімі бар аймаққа мәлім бүгін.
Бет алып адалдықтың ауылына,
Салған ер, иығына таным жүгін.

Көктегі күн секілді күліп тұрып,
Танытқан өз ісінде біліктілік.
Жалғанда жаза баспай адалдықтан,
Әділдік шебінде әр кез тұрыпты нық.

Көрсетпей кішілерге бір ағатын,
Танытқан танымы мен ұлағатын.
Жүрегі жақсылық деп соғады да,
Тілегі мейірімнен құралатын.

Пайымдап көріңізші парасатын,
Өзіне өрлік қана жарасатын.
Теңізбен өлшенеді – тереңдігі,
Таулармен биіктігі таласатын.

Жүзіне қашаннан-ақ ар ұялап,
Ағады көңілінен дария-бақ.
Жанының сүттей ашпақ тазалығын,
Жүрегі тұрады әр кез жариялап.

Жанының жақұтқа орап ар-киесін,
Көрсеткен ұл-қызына тәрбиесін.
Талаптың білер едің қандайлығын,
Көрсеңіз жұмысының бар жүйесін.

Намысы – күзетте тұр, балтаны алып,
Тамыры тектілікке тартады анық.
Көргенде осы ағаны, серпіліп бір,
Әділдік шыға келер арқаланып.

Ақ түспен жазып алып Алаш атын,
Ар үшін қиындықтан әрі асатын.
...Таңсәрі.
Ал ол кісі асығуда,
Жұртына тигізуге шарапатын!..

ӘДІЛДІКТІҢ ӘНІ КЕТТІ ҚАЛЫҚТАП...

*(ҚР Парламент Сенатының депутаты
Бекназаров Бектас Әбдіханұлына)*

Тектілік пе, таянышың-бір сенер,
Азаматсыз, тіршілікке нұр себер.
Жүрегіме гүл шығар ма ед, жайқалып,
Мынау әлем әділдіктен тұрса егер?!

Тағдырыңнан несібе осы, сый-осы,
Адал жүріп, анық басу иесі.
Қолдағаны ақиқат жай-қауымға,
Жуалының топырағының киесі...

Адалдықтың ақ бесігі ұнайды, ә!
Сенімінді сұрқай өмір сынай ма?
Момышұлы Бауыржанның рухы
Қолдар сізді.
Ақсарбас де құдайға!

Танытады салқын шырай, күз қабақ,
Жебір тірлік жіберердей сызға орап.
Жаныңызға рух берген-ді сан рет,
Мұртазаұлы Шерхандайын мұзбалақ!..

Бөрі мінез, айналайын, өр елім,
Өрге ұмтылса-қуаныш қой, өренің.
Өнегесін өн бойына сіңірген,
Әйтеке мен Қазыбектің, Төленің!..

Еміренер «ер ұлым» деп ел сені,
Биік ұстап келе жатсың еңсені.

...Аламаннан адалдықтың аты озды,
Тұрлаусыздар шанды қапты, теңселіп...

Адалдықтың бағасы артық алтыннан,
Алатұғын алғысың көп халқыңнан.
...Алаштыңның аспанында қалықта,
Әділеттің шағаласы, шарқ ұрған!..

БІР ӘН КЕТТІ ШАРЫҚТАП...

(Әнші-сазгер, актер Нұрлан Әлімжановқа)

Тамырына балта шауып тамұқтың,
Көкірегіне сәуле құяр ғаріптың,
Күлімсіреп қоя берді күллі әлем,
Бұлт астынан шыққан кезде жарық күн.
..Қырандайын биіктерге қалықтап,
Сазгердің әні кетті шарықтап.

Күрең атын босатты да дертеден,
Бұлақ көзін ашқанда атам ертемен.
Таң самалы желпіп өтті ғаламды,
Жанды тербеп ерке өлең....
..Қырандайын биіктерге қалықтап,
Бір ән кетті шарықтап.

Сезімдіні ен алдымен сиқырлар,
Көңілімде күбірткелі бір күй бар.
...Оралханның қарындасы шығармын,
Ей тұнық түн, ұйқымды ал.
..Қырандайын биіктерге қалықтап,
Бір ән кетті шарықтап.

...Бағытыңды болжай алсаң ендігі,
Әннен оны бөле алмасың белгілі.
Сазгер отыр, құс үніне құмартып,
Ғашық етіп мына әлемнің кеңдігі.
..Болмысы оның сәл өзгередек жан шығар,
Ән боп тамды, көңілінен тамшылар.

Есіп өткен самалдан да сыр ұғып,
Мына әлемнің келбетіне құнығып,

Тарлан тауға қайрап алып жігерін,
Таң қалдырып таңғы үміттің тұнығы.
...Болмысы оның сәл өзгереді жан шығар,
Ән боп тамды, көңілінен тамшылар.

Еттің бе еңбек ұлы өнердің жолында,
Не жетеді, із қалғанға соңында?!
...Үй сыртында аттан түсті бір адам,
Бұзау тісті қамшысы бар қолында.
...Талай-талай тұлғаларды сомдаған,
Қыран дерсің, қос қанатын қомдаған!..

... Хас батыр ма, қателестім... шешен бе?
Тегін емес.
Сөйлеуге әбден төселген.
Өнеріне өре жетпес – анық бұл,
Алғысы да шексіз, алған неше елден.
...Талай-талай тұлғаларды сомдаған,
Қыран дерсің, қос қанатын қомдаған!..

Сұрқай тірлік кеткенменен салқындап,
Асыл жанға ар-адалдық – алтын бақ.
Сахнада тартысады ол тағдырмен,
Жанарынан жастық оты жарқылдап.
...Талай-талай тұлғаларды сомдаған,
Қыран дерсің, қос қанатын қомдаған!..

Өрелі өнер.
Өршіл өрен.
Сай қалып,
Үш тұлғаға қарамақ ем жайланып,
Жалындаған өнерімен үш жігіт,
Бір адамға кетті бір сәт айналып!..

ӨНЕГЕСІ ЖҮРЕГІМЕ ЖЕТТІ НЫҚ
(ҚР Жоғарғы Сотының бас консультанты
Бекбосын Тілеулі Ғасылұлына)

Дәлдік ұғым деп бағала – жұмысын,
Сауаттылық.

Биік қойғын мұнысын.

Тіл тұғыры –Тілеулі аға міндеті,

Ана тілдің аша білген тынысын.

Ғұмыр кешкен бабалардың арымен,

Адалдықты биік қойған бәрінен.

Алғыс алған бесіктегі баладан,

Көп жасаған кәріден.

Бала жастан армандаған биікті,

Сол арманмен ел-жұртына сүйікті.

Кісілік пен кішіліктің жолына,

Бар ғұмырын қиыпты.

Жақсылыққа алғаннан соң бет бұрып,

Тауға қарап, аталатын тектілік.

Кесірлермен күреседі күн сайын,

...Ғұмыры оның өткен емес тек күліп.

Әділдіктің болғаннан соң тұрағы,

Қалықтайды көңілінің қыраны.

Жылылықтың лебі есіп жүзінен,

Ұлылық боп-ұраны.

Ақиқаттың мәпелеген құлынын,

Адалдықтың талдап өрген бұрымын.

Тіршілікте сан танытып тектілік,
Шын бағасын білген өмір сырының.

Адалдықты асыл мұрат деп біліп
Жүретін жан.

Тұла-бойы – тектілік.

Осы жанның өмірінің өрнегі,
Өнегесі жүрегіме жетті нық.

... Биік жандар болғаннан соң ұнаған,
Биік таумен сырласады бұл ағам.

...Тау мінезді тарлан ағам – өзіңіз,
Сіз жайында көкірегімде тұнады ән!..

ІЗГІЛІК ДЕП БУҒАН БЕЛДІ

*(ҚР Жоғарғы Сотының бас консультанты
Мүрсәлім Күлие Болатсенқызына)*

Ана тілін ардақтаған,
«Ар ісі» деп пайымдап.
Әр істі ойлап, салмақтаған,
Дұрыс жолын «дайындап».

Құлагерге ұқсайды анық,
Жасағанда – аударма.
Тура жолды нұсқайды анық,
Жүрегінен жауды ар да.

Келешекке қадам мықты,
Жасайтын жан – осы жан.
Биік қойған адалдықты,
Атар таңнан тосып ән.

Сүйе білу – туған жерді,
Қандай,- десең, - үлгісі?
Ізгілік деп буған белді,
Ұсынарым – бұл кісі!..

Өнер десе – елендеген,
Ән де салған, билеген.
Өлең-жырға тереңдеген,
Жұбанған жан – күйменен.

Бас изермін, мақұлдармын,
Тындаймын да сырларын.
...Жаны сүйген ақындардың,
Жатқа оқиды жырларын.

Шүпілдейді кенереге,
Жаны толы сый дегін.
...Айтып отыр немереге,
Көкірекке түйгенін...

Тілейтінім – өзіңізге,
Өмірдегі ізгілік.
Кие қонған сөзіңізге,
Әлем тұрсын үздігіп.

Аппақ болсын көңіліңіз,
Қолдап әр кез Жаратқан.
Ұзақ болсын өміріңіз,
Бақыт әкеп әр ақ таң!..

АДАЛДЫҚҚА АШҚАН ӘР КЕЗ ҚҰШАҒЫН...

(ҚР Жоғарғы Сотының «Ақпараттық қамтамасыз ету бөлімі меңгерушісінің орынбасары Сәдуақасов Айдос Қартанбайұлына)

Қасиеттің секілденген тиегі,
Қызылорда топырағы, киелі.
Ұланы бар, ұшар шыңға асыққан,
Жүрегіне жақсылықты түйеді.

Шаңырақтың тәрбиесі, үйдегі,
Келешекке баға жетпес сый ма еді?!
Тіршіліктің тылсым сырын ұқтырды,
Қорқыт ата кобызының күйлері.

Әрбір танын ақ тілекпен бастаған,
Көңілінде – қашаннан-ақ асқақ ән.
Адалдыққа ашып әр кез құшағын,
Арамдықтың жолын кескен, жасқаған.

Алдына өзі қойғаннан соң бақ-талап,
Таратады заң жайында ақпарат.
Ана тілдің абыройын ойлаумен,
«Тіл туралы заңды» өңдеген апталап.

Әділдіктің томпақ келсен заңына,
Жақындама, бұл жігіттің жанына.
Өзгелерге жасайды әр кез жақсылық,
Санасаң да жете алмассың санына.

... Жақсыны айтқын, ізгіліктен гүл өрсін,
Кім жайлы айттым?
Мүмкін оны білерсің?
Айдос ердің абыройын ұққандар,
Ақ тілектің тізгінін бір жіберсін:

Бір өзіңе бақыт тілеп, бақ тілеп,
Біз айтамыз бір өзіңе ақ тілек.
Асқаралы армандарға жете бер,
Шаттыққа әр кез толы болсын шат-жүрек!..

ҮЛГІ

Көкті мегзеп таулардағы қыр гүлі,
Ауылымнан шыққан едім бір күні.
Ата-анамнан кеткен күннен алыстап,
Іздеп жүрдім мен өзіме – үлгіні.

Сөз байласып кеткеннен соң түзбенен,
Мен даладай дархандықты іздегем.
... Амал нешік.
Атағы әйбат бұл қала,
Алғашында қарсы алған-ды сызбенен.

Бала кезде күнде көрдім биікті,
Ұлытауым ұлылыққа ұйытты.
... Анам байғұс сол киелі өлкенің,
Топырағын жол дорбама түйіпті.

Тұмар қылып топырақтың киесін,
Көп іздедім ерен үлгі иесін.
Қаққысы кеп қалқадағы көркеуде,
Жаққысы кеп ана біреу күйесін.

Іздеп жүріп мен өзіме – үлгіні,
Аға!
Содан сізді көрдім бір күні.
Жанарының жасы кеуіп жырымның,
Құмға толды көркеуденің құлқыны.

Дархандық пен биіктіктің өлшемін,
Көргеннен соң артты сізге ел сенім.
... Ақылыңды асығамын тыңдауға,
Көңіліме келсе мұң...

ТІЛЕГІМ – ҚОСА АҒАРШЫ ҚОСАҒЫҢМЕН!

(Сіңілім Түсіпбекова Айнұр Оңдасынқызына)

Балалық бал-дәурендей жолды өткердің,
Қарашы, сені уақыт ойлы еткенін.
Анаңнан ақ сүт емген құлыным-ай,
Болғандай бүгін мәлім – бойжеткенін.

Алқасын сендік арман тағынады,
Бой жеттің.
Мәнді және мағыналы.
Балапан кезіндегі сан тербелген,
Өткеншек әлі сені сағынады.

Асыр сап, еркін өскен қатарыңмен,
Сыр аулап көрдің бе, сен бота-күннен?
Тірегің – тыныштық боп тіршілікте,
Тілегім – қоса ағаршы қосағыңмен.

Шуақпен жақсы ісінді саралап күн,
Қадірлі келіні бол сан алаптың.
Қолдасын тіршіліктің өткелінде,
Аруағы Ұмай ана, Домалақтың.

... Ал, Айнұр!
Берілместен қайғы-мұңға,
Аққу боп қоншы арманның айдынына.
... Түсімде қатар ұшқан қос аққуға,
Келешек кең құшағын жайды мына.

Бакытқа орансын да өмірлерің,
Екі жас, шат болсыншы көңілдерің.
Қуаныш қатар жүріп қастарыңда,
Шуағын шаша берсін көгіңде күн!..

ҚЫЗ-ҒҰМЫР

Бақыттың іздеген жан ізгі амалын,
Қашаннан ғұмыры осы қыз баланың.
Жанымнан жол тапқанда сыздап ағын,
Ойымның орманына жүз барамын.

Болған соң тірлігінің гүл – тұмары,
Қыз-ғұмыр!
Қызғалдақ боп құлпырады.
Қанында ойнағанда қасиеті,
Жанында асау арман жұлқынады.

Ері – емен.
Өзі соны саялайды,
Аруым тыныштықты аялайды.
Ұл-қыздары - көк аспан жұлдыздары,
Ғұмырын ұрпағы үшін аямайды.

Елім деп еміренсе от-өрені,
Парызы сонда ғана өтеледі.
Өмірін өрт шалмасын дейді-дағы,
Тағдырдың талқысын да көтереді!

Қадірін сол жандардың елепті өзге,
Бір сәтке көзіңді сал дереккөзге:
Кей сәтте болады да Ұмай-ана,
Томирис боп кетеді керек кезде!

Тәлімі өрілетін таңдайынан,
Аруды ардақтамас қандай ұлан?!
Бесікті тербеп үйде отырып-ақ,
Сүйеді ол келешектің маңдайынан!..

АҚНҰРҒА

Көйлегімді киіп көрдің,
Айна айналып биледің.
Ұшар басы – биіктердің
Лайық саған – түйгенім.

Еркелігің жарасымды,
Қандай нәзік жүрегің?!
Өмірдегі бар асылды,
Бір өзіңе тіледім.

Күн келбеттім!
Келбетіңнің
Керімін-ай, керімін!
Сұлулығы жер бетінің
Жалғыз ғана – сен!
Ұғын.

Көйлегімді киіп көрдің,
Айна айналып биледің.
Ұшар басы – биіктердің
Лайық саған – түйгенім.

...Ақ көйлекті кигенде бұл
Болып едім мен де гүл.
Сол бір жанды сүйген көңіл,
Кешуде енді пенде-өмір.

Шаттанғаның, мақтанғаның,
Шұғыла боп тарайды.
Алдағы атар ақ таңдарың,
Болсын әр кез арайлы!..

НАР ТӘУЕКЕЛ – ҰЛЫ ЕСІМ

Аласарып айбының,
Жауып тұрды аспаныңнан қайғы-мұң.
Тіршілікке түсінбедің, дал болдың,
Қуаныштың қиясынан тайды үнің.

Ауыр ойлар басқан кезде еңсені,
Көбейгені-ай, көңіліңнің кемсеңі.
Арманыңды теңеуші едің тауға сен,
Сол тауың да кеткені анық теңселіп.

Бойлай алмай түпсіз терең байыпқа,
Өмір-өзен.
Үлгермедің қайыққа.
Өз-өзіңнің жаныңды жеп, замандас,
Өзіңді-өзің тартасың кеп айыпқа.

Шаң боратып шапқылайды құлын-күн,
Амал нешік?
Сен осылай сүріндің.
... Біткені емес бұл бірақ та әніңнің,
Біткені емес бұл бірақ та – жырыңның.

Жан емес ең, күн кешетін нан үшін,
Қайда кеткен, нар тұлғалы намысың?
Айқай салып атқа мінгін – ар үшін,
Ақ зер әлем танысын да – арысын!

Тек жеңістен тұрмағанмен күресің,
Есте болсын!

Нар тәуекел – ұлы есім.
... Көз қуантқан кемпірқосақ әдемі,
Жауыннан соң пайда болар.
Білесің!..

Жасыма!..

ҚҰМЫРСҚА ЖӘНЕ ИБРАҺИМ ПАЙҒАМБАР

Сен өмірде көріп пе едің құсаны,
Сені өмірде толқытты ма құс әні?
... Тірілерге тағылымы тым терең,
Айтайын ба мысалы?..

Серік етсең шаттық пенен күлкіні,
Қаулап өсер көңіліңнің бүртігі.
... Серуен құрған Ибраһим пайғамбар,
Құмырсақаға жолығыпты бір күні.

Шағылмаған ешбір жаннан тауаны,
Мынау еді пайғамбардың сауалы:
- Ей құмырсақа!
Бағыт алдың қай жаққа,
Сауалымның болар ма екен жауабы?

Бейнет кешіп келесің-ау лайым,
Аузындағы тамшы су ма, құдайым!
Тамшы судың не қажеті болды екен,
Екінші бір сауалды да сұрайын!

Еңбекке әр кез ауатұғын ауаны,
Былай болды құмырсақаның жауабы:
- Залым Нәрмуд Ибраһим иемді,
Аландағы отқа апарып салады!

Пайғамбарға тәу етуші ем қуанып,
Естігенде қалдым мұны қуарып.
Аландағы алаулаған сол өртті,
Сөндіруге кетіп барам су алып.

- Күнін кешіп көрмеп едім кесірдің,
Күліп қойсам, сен құмырсқа, кешіргін.
Тамшы сумен алаңдағы алауды,
Қалай ғана келеді екен өшіргің?

- Имандылық түсіп жатыр талауға,
Шамам менің жетпесе де алауға,
Жетіп жатыр жалғыз тамшы
Дегенмен
Ниетімді білдіруге жарауға!..

Мазмұны

Алғы сөз.....	3
Өмір толқыны	
Жүргесін тірілердің тізімінде немесе	
Африкалықтың арзуы.....	6
Эмбриология.....	8
Ұмай ана, ұшықташы гүлінді.....	9
Өркөкірек өркениет ғасыры немесе “Роботтар жайлы”.....	11
Сығанның сызып берген жолыменен.....	12
Мен жеңіспін!.....	14
Ұқастық.....	16
Ақ қанатты періште!.....	17
Сүйектен соққан қалашық.....	19
Той.....	21
Қыран болшы, көкке қанат қағар шын.....	22
Бірлік қазақ –ұғымы.....	23
Қарт майдангер сөзі.....	25
Қазағымның екінші аты – кең дала.....	27
Ұлытау-ұлылық мекені.....	28
Жаратқаннан тілегім.....	29
Ұлпа бұлтты жастанам.....	30
Бола біл – тілекші!.....	32
Адами бағдарлама.....	33
Бәрібір сені, өмір!.....	34
Жігерлен, жасыма... ..	35
Тағдыры тамшылардың?.....	36
Мен ешқашан өлең жазған емеспін!.....	37
Нүкте.....	39
Поэзия қайта оралдым өзіңе.....	40
Жауабы жоқ сауал.....	41
Жеті саны туралы ой толғау.....	43
Бала – өмірде күре жол.....	45
Сұрақ белгі көп болғаны несі екен?.....	46
Неге өмірден түңілесің?.....	47

Жалғыз аққу	48
Табаныңа тас байланғыр уақыт	49
Люциферден хат	50
Қасиетті ауылым – Қаракенгір	52
Ойыны екен – үлкендердің	53
Жасап алдық біз бүгін жасандылық	54
Қамшы	55
Адасудың азабы немесе мәңгүрттің монологы	56
Жер – бесікке жеткенше	58
Жанымды жеп, жазамын азапты өлең	59
Шеңбер	60
Сенен іздеп таппасам	61
Төрдегі Аяз бидің шапанына	62
Тасына біздің жақтың гүл шығады!	63
Танысайық ! Тағдыр – менің есімім	64
Секілдісің бөлшегім	65
Кісікиік	66
Аға, саған келіп ем мұң шаққалы	67
Шіркін, өлен	68
Маңдайымнан сүйгенде	69
Өзеурейсің, ей, өмір	71
Ақ мамық	72
Күн неткен ғажап бүгін!	73
Көңілім лезде басылды	74
Батып барам	75
Тылсым бар тырналардың үнінде!	76
Иммунитет	77
Құпия	79
Найзағайдың назасы	81
Майқы бидің монологы	82
Қасым ханның соңғы күндері	86
Сезімнің сеңірінде	
Қара түстен табайын ба жарасым?	91
«Өмір» дейтін	92
Жоқсың сен өзің ғана	93

Келер ме екен. қанатымен тырнаның?.....	94
Қателік.....	95
Мені іздесең – жырымды оқы, сондамын.....	96
Ғашықтарға тосын із.....	98
Ұлытаудың сол бір айлы түнінде.....	99
Келер күнге кесемді.....	100
Шошытпа мені.....	101
Көгершін елес.....	102
Өзіңе-құлшылық... ..	103
Күтудемін мен сені	104
Тау гүлі	105
Сүйгеніме шипаңды бер, жаратқан	106
Бақыт деген... қандай екен ол өзі?.....	107
Ғұмырымды қылар едім айырбас	109
Ұшақтағы ой	111
Осының сыры неде екен?.....	112
Тосылам.....	113
Көктем екен... ..	114
Бір күнгі жұмақ бере гөр!.....	115
Сүртіп кетші түсімде	116
Көзің қандай ызғарлы?	117
Ойламауға тиісті емес те шығармын.....	118
Неге олай?.....	119
Саған өлең жазудан	120
Табаламасын түндерім.....	121
Кешіре гөр саябақ... ..	122
Жаным, мені жауратпа!.. ..	123
Бүгін анық таныдым	124
Талай-талай теперішке төзген ек.....	125
Тек қана сені сүйем!	126
Сыр айтшы, дара кайың	127
Көңілімнің көркіне көзіңді сал	128
Оралу жоқ өткенге	129
Суретіне қарап сол жанның... ..	130
Қимай қалдым тағы да.....	131
Шөлді кезем сен үшін.....	132

Сырлас, тағы берішпен.....	133
Түбі саған барамын.....	134
Жүрекке әмір жүрмейді.....	135
Ақ канатты лебіздер	
Таулармен биіктігі таласатын.....	136
Әділдіктің әні кетті қалықтап... ..	138
Бір ән кетті шарықтап... ..	140
Өнегесі жүрегіме жетті нық.....	142
Ізгілік деп буған белді.....	144
Адалдыққа ашқан әр кез құшағын	146
Үлгі.....	148
Тілегім – коса ағаршы қосағыңмен!	149
Қыз ғұмыр.....	150
Ақнұрға	151
Нар тәуекел ұлы есім.....	152
Құмырсқа және Ибраһим пайғамбар.....	154

Алма Түсіпбекова
Ақ қанатты періштем

Кітап “ҮШ ҚИЯН” баспасының компьютер
орталығында беттелді

Редакторы	Жолдас САРМАНОВ
Тех. редакторы	Құралай РЫСҚАЛИЕВА Жадыра МАХМУТҚЫЗЫ

Басуға 10.09.2015 қол қойылды.

Пішімі 84x100 $\frac{1}{16}$. Қаріп түрі
“Times New Roman”. Көлемі 10 баспа табақ.
Тарауымы 1000 дана. Тапсырыс № 85

Алматы қаласы, Райымбек даңғылы 60 үй
“Үш Қиян” баспасының баспаханасында басылды.
Тел: 393-29-38

**Маңдайдағы - тарыдай бақ, тамшы мұң,
Тамшы-ғұмыр, салмағыңмен жаншыдың.
...Тамшы тамбай тірлігіме бір түйір,
Сарша тамыз, сарғайттың-ау!
Қаңсыдым.**